

HØGSKOLEN I HARSTAD

Skriftserie

**ULIKE ÅRSAKER TIL OFFENTLIG
INTERVENERING
I ET LANDS ØKONOMI**

Viggo Andreassen

HiH Skriftserie 2000/03 - Harstad College

Titel

Ulike årsaker til offentlig intervensjon i et lands økonomi

Forfatter/Ansvar

Viggo Andreassen

Avdeling/Departement

Avdeling for økonomi og
samfunnsfag

Sammendrag/Abstract

Publikasjonen er forfatterns en selvstendig utgave av et arbeid som er utført på arbeidsplassen. Offentlige kan også være interesserte i å lese denne publikasjonen, men det er ikke garantert at den vil være tilgjengelig på alle tidspunkt, fordeling og distribusjonsnett.

I fremtidige utgaver av denne publikasjonen vil det være mulig å se på økonomien, både innen for offentlig økonomi og innen for privat økonomi. En av disse delene er offentlig økonomi, som er den delen av økonomien som er offentlig. Denne delen av økonomien er offentlig økonomi, som er den delen av økonomien som er offentlig. Denne delen av økonomien er offentlig økonomi, som er den delen av økonomien som er offentlig.

**ULIKE ÅRSAKER TIL OFFENTLIG
INTERVENJERING
I ET LANDS ØKONOMI**

Viggo Andreassen

BLK OF ARABIAN TRADITION
RESEARCH
LET LANGS UNIV

Vigo Anderson

1111 5th Street, 50000, Portland, Oregon

Tittel Ulike årsaker til offentlig intervensjon i et lands økonomi.		Nummer/Number 2000/03 <hr/> Sider/Pages 26
Forfatter/Author Viggo Andreassen		
Avdeling/Department Avdeling for økonomi og samfunnsfag	Prosjekt/Project	
Sammendrag/Abstract <p>I dette arbeidet gir forfatteren en bred gjennomgang av ulike økonomiske hjemler for når det offentlige kan gripe inn i å endre rammebetingelsene i det økonomiske system i den hensikt å endre den økonomiske atferden i privat sektor. Forfatteren kommer i denne forbindelsen inn på allokering-, fordeling- og stabiliseringspolitikk.</p> <p>I fremstillingen forutsettes det at formålet med økonomisk politikk er å maksimere velferden i økonomien. Betingelsen for paretooptimum må da være oppfylt i hele økonomien samtidig. En av disse betingelsene krever at det markedsøkonomiske systemet sørger for at pris er lik grensekostnad i alle godemarkeder. I en situasjon hvor det ikke er mulig å anvende prinsippet om pris lik grensekostnad i hele økonomien er det imidlertid ikke sikkert at det å generelt anbefale å sette pris lik grensekostnad i godemarkedet lenger vil bevege økonomien som helhet mot en velferdsforbedring.</p>		
Stikkord	Allokeringspolitikk, fordelingspolitikk, stabiliseringspolitikk og second best.	Key Words
ISBN 82-453-0139-6		ISSN 0807-2698

Nummer 100003	Titel Uge 18: Et offentlig finansieret boligprogram
Side 18	Forfatter Viggo Andersen
Afdeling Afdeling for økonomisk analyse	Afdeling Afdeling for økonomisk analyse
<p>I dette afsnit er forfatteren på grund af økonomisk årsager for at se på offentlig finansiering af boligprogrammer. Det økonomiske system i den danske økonomi kan beskrives som et økonomisk system, der består af en offentlig sektor og en privat sektor. Forfatteren kommer i dette afsnit til at se på offentlig finansiering af boligprogrammer og de økonomiske konsekvenser af dette. I afsnittet er forfatteren på grund af økonomisk årsager for at se på offentlig finansiering af boligprogrammer. Det økonomiske system i den danske økonomi kan beskrives som et økonomisk system, der består af en offentlig sektor og en privat sektor. Forfatteren kommer i dette afsnit til at se på offentlig finansiering af boligprogrammer og de økonomiske konsekvenser af dette.</p>	
Side 18	Side 18

Viggo Andreassen

*ULIKE ÅRSAKER TIL
OFFENTLIG INTERVENERING
I ET LANDS ØKONOMI*

HØGSKOLEN I HARSTAD

Viggo Andreassen

ULIKE ÅRSAKER TIL
OFFENTLIG INTERVENJON
I ET LANDS ØKONOMI

HØRSKOLEN I HARSTAD

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning.	s 3
2. Eksisterer samfunnsøkonomiske lover.	s 4
3. Kriterium for når en forandring er ønskelig.	s 5
4. Positiv og normativ teori.	s 9
5. Når skal det offentlige intervenere i et lands økonomi.	s 10
6. Allokeringsspolitikk versus stabiliserings- og fordelingspolitikk.	s 15
7. Velferdsøkonomi versus samfunnets velferdsfunksjon.	s 19
8. Er det mulig å anvende Paretokriteriet bare i en begrenset del av et lands økonomi.	s 23
9. Litteraturliste.....	s 26

ULIKE ÅRSAKER TIL OFFENTLIGE INTERVENERING I ET LANDS ØKONOMI.

1. INNLEDNING

I økonomisk teori er det i tillegg til det offentlige eller økonomiens overvåkere to hovedaktører nemlig konsumentene og produsentene. Fra mikroøkonomisk teori er vi kjent med konsument- og produsentteorien. I disse teoriene ønsker vi som økonomer å si noe om den økonomiske atferden til hovedaktørene i det økonomiske modellverktøyet.

For å kunne avklare valgene til konsumentene og produsentene baserer ofte økonomene sine analyser på ekstremt rasjonelle individ eller "the economic man". Den rasjonelle konsumenten maksimerer således enten nytten for gitt inntekt eller gitt skyggelønn. Fra denne teorien utledes henholdsvis etterspørselen i godemarkedet og tilbudet i arbeidsmarkedet. Den rasjonelle produsenten maksimerer tilsvarende enten profitten målt som funksjoner av produktmengden eller faktorinnsatsen. Fra denne teorien utledes henholdsvis tilbudet i godemarkedet og etterspørselen i faktormarkedet. "The economic man" som bare eksisterer i økonomenes modeller, er helt nødvendig for at økonomene skal kunne si noe som helst om den økonomiske atferden til konsumentene og produsentene.

Den ikke økonomiske sider av atferden til et individ overlater økonomene til andre samfunnsvitere å si noe om. For eksempel gjør sosialantropologene bruk av kulturvariabler for å forklare eller forutsi atferd. Sammens med andre samfunnsvitere får vi på denne måten en mer komplett forståelse av et individs handlemåte. Økonomene ser derfor ikke bort fra betydningen av andre forklaringsvariabler enn de rent økonomiske, men sier at disse har ikke økonomer spesiell kompetanse på å analysere. For at økonomenes forutsigelser om økonomisk adferd skal ha noen mening må vi derfor gå ut fra at under forutsetning av at alle andre variabler er konstante vil en endring i en økonomisk variabel (for eksempel pris på et konsumgode) ventelig føre til en gitt endring i andre økonomiske variabler (for eksempel etterspørselen etter et konsumgode).

Selv om resonnementene ovenfor forutsetter rasjonell adferd hos både konsumentene og produsentene, i tråd med det som er vanlig i deler av økonomisk teori, må ikke dette lede noen til å tro at økonomene mener at de private aktørene i det økonomiske modellverktøyet faktisk gjennomfører en slik maksimeringsadferd i det virkelige liv. Dette skyldes ikke minst at aktørene selv tenker på en annen

1. INDLEDNING

I økonomisk teori er det i sig selv en selvfølge, at økonomiske overvejelser i hovedsagen handler om fordelingen af produktet. For økonomisk teori er det derfor naturligt, at den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet og om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet og om fordelingen af produktet i sig selv.

For at kunne anvende teorien til fordelingen af produktet i sig selv, er det nødvendigt, at man har en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv.

Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv.

Selv om fordelingen af produktet i sig selv er en teori om fordelingen af produktet i sig selv, er det ikke desto mindre en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv. Den økonomiske teori er en teori om fordelingen af produktet i sig selv.

måte enn det som fremkommer i disse modellene. Det økonomene gjør er imidlertid ikke noe annet enn å transformere de ulike private aktørenes faktiske adferd til økonomenes modellverden fordi det rett og slett har vist seg fruktbart å anvende maksimerings-adferden når disse aktørenes adferd skal studeres i praksis. (Se Ringstad 1998).

Et kjennetegn med mikroøkonomisk teorier at konsumentene og produsentene må avklare en rekke forskjellige valg. Denne delen av økonomisk teori kalles derfor også for valghandlingsteori. Det offentlige må også avklare en rekke forskjellige valg. For eksempel må politikerne velge mellom bruk av finans- eller pengepolitikk eller mellom bruk av ulike finanspolitiske virkemidler som økning av offentlige utgifter eller reduksjon av nettoskatten til det offentlige for å øke aktivitesnivået og reduserer arbeidsledigheten i en økonomi.

I "the theory of public choice" eller teorien om offentlig atferd blir valg mellom ulike virkemidler basert på hva politikerne gjennom egne preferanser mener vil gjøre samfunnet bedre eller verre stilt sammenlignet med utgangspunktet. I følge denne teorien kan vi derfor ideelt sett la målsettingen til politikerne være å maksimere velferden i samfunnet. Når det offentlige intervenerer i økonomien vil vi derfor se på dette som et bidrag til å forbedre eller ideelt sett maksimere velferden i samfunnet.

2. EKSISTERER SAMFUNNSØKONOMISKE LOVER.

Dersom det offentlige skal lykkes i sin økonomiske politikk forutsetter det at de kan påvirke konsumentene og produsentene på en noenlunde forutsigbar måte. I økonomisk teori eksisterer imidlertid ikke lover av type hvis X så Y. Det er for eksempel ingen økonomer som utsteder garantier for at en reduksjon i prisen på et konsumgode vil føre til en økning i etterspørselen etter det samme gode. I den sosialøkonomiske vitenskapen opererer vi mao ikke med lover på samme måten som i naturvitenskapen.

Ved hjelp av naturvitenskapens lover er det for eksempel mulig å rekonstruere en bilulykke for å finne ut hva som egentlig skjedde. Bilenes atferd kan i prinsippet beskrives ned til minste detalj. I sosialøkonomien, hvor menneskelig fri atferd i en økonomisk kontekst studeres, er det umulig å lage slike lover.

Det vitenskapsteoretiske idegrunnet til samfunnsvitenskapene herunder sosialøkonomien er i motsetning til naturvitenskapene positivismen. Årsakene til

afslutning af den økonomiske politik. Det økonomiske guld vil
indbringe ikke blot en økonomisk og politisk stabilisering af
den økonomiske politik, men også en økonomisk og politisk
stabilisering af den økonomiske politik. (Se Ringsted 1988)

Et økonomisk guld vil indbringe en økonomisk og politisk
stabilisering af den økonomiske politik. Det økonomiske guld vil
indbringe en økonomisk og politisk stabilisering af den økonomiske
politik. (Se Ringsted 1988)

"The theory of public choice" eller teorien om offentlig økonomi
er en økonomisk og politisk stabilisering af den økonomiske politik.
Den økonomiske politik er en økonomisk og politisk stabilisering
af den økonomiske politik. (Se Ringsted 1988)

2. ØKONOMISKE SAMFUNDSØKONOMISKE LØSER

Den økonomiske politik skal lykkes i sin økonomiske politik for
at den økonomiske politik kan lykkes i sin økonomiske politik.
Den økonomiske politik er en økonomisk og politisk stabilisering
af den økonomiske politik. (Se Ringsted 1988)

Ved hjælp af økonomiske politik kan den økonomiske politik
lykkes i sin økonomiske politik. Den økonomiske politik er en
økonomisk og politisk stabilisering af den økonomiske politik.
(Se Ringsted 1988)

Den økonomiske politik er en økonomisk og politisk stabilisering
af den økonomiske politik. (Se Ringsted 1988)

dette er flere. (Se Vale 1989)

- For det første står økonomene i et subjekt subjekt forhold og ikke et subjekt objekt forhold til det som skal studeres og kan følgelig ikke være nøytral.
- Økonomen kan heller ikke eksperimentere ved å endre på en økonomisk variabel av gangen.
- Datatilgangen vil for det tredje alltid være begrenset.
- Sist men ikke minst vil det alltid være andre variabler inne i bildet som det vil være helt umulig å kvantifisere. Eksempel på dette kan være kulturforskjellenes betydning for individenes etterspørsel etter varer og tjenester.

Dette forhindrer likevel ikke at for eksempel etterspørselsatferden i mikro-økonomien ikke skulle inneholde noen form for regularitet.

Lover som baserer seg på sammenhenger som det kan knyttes en viss grad av sansynlighet til kalles for quasilover. Vi står her ovenfor generelle utsagn som innebærer en høy men ikke perfekt korrelasjon mellom økonomiske variabler.

Quasilovene burde imidlertid indikere en viss grad av sansynlighet for at det økonomiske resultatet skulle bli av en bestemt art. Det er som nevnt ingen økonomer som tror at en reduksjon i prisen på et gode hverken er en nødvendig eller tilstrekkelig betingelse for en økning i etterspørselen etter det samme godet. Det er imidlertid en rimelig grad av sansynlighet for at det kommer til å skje en økning i etterspørselen når prisen reduseres på godet. Utsagnet er derfor svært nyttig for relasjonene mellom de to variablene.

En perfekt prediksjon vil bare være mulig dersom alle variablene som kan tenkes å påvirke konsumentens etterspørsel etter et konsumgode er bygd inn i modellen, og at man kan måle de med nøyaktig målte data. Det kan vi imidlertid ikke gjøre.

På tross av at det ikke er mulig å forutsi hva som kommer til å skje med hundre prosent sikkerhet må det offentlige likevel intervensere i økonomien. Økonomenes oppgave blir å gjøre disse beslutningene så treffsikre som overhode mulig

3. KRITERIUM FOR NÅR EN FORANDRING ER ØNSKELIG.

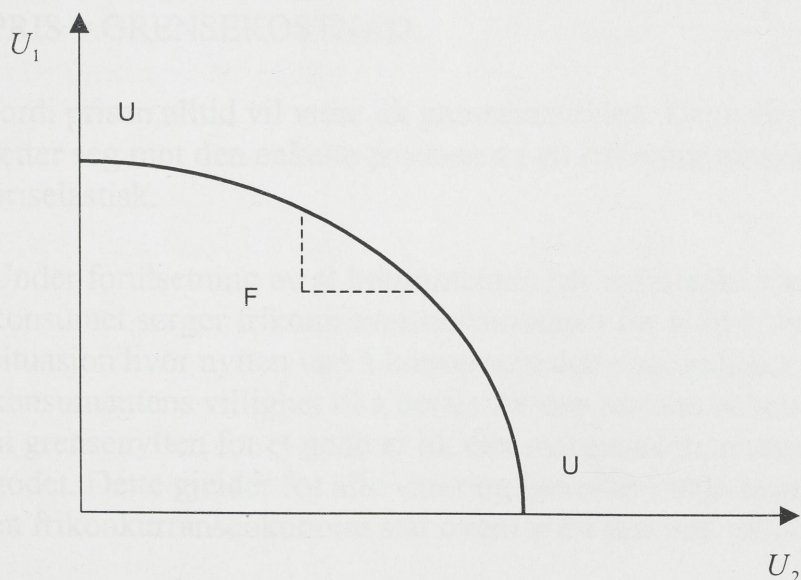
Spørsmålet blir nå når en intervensering eller en forandring er ønskelig. Eksisterer det mao kriterier som kan være til hjelp for å avklare vitale samfunnsspørsmål som for eksempel hvorvidt kontantstøtten burde vært innført eller hvorvidt vi burde vært medlem av EU eller ikke. Velferdsteorien er til hjelp for å besvare slike spørsmål.

Utgangspunktet for økonomene når slike spørsmål skal besvares er en real-økonomisk tilstand som kalles paretooptimum. Dersom vi befinner oss i en slik situasjon er det ikke mulig å øke nytten til et individ uten at nytten til minst et annet individ reduseres.

Kravet for å oppnå en paretooptimal produksjons-, faktor- og konsumfordeling er at de marginale substitusjonsrater mellom alle relevante par av varer, faktorer samt varer og faktorer er like for alle konsumenter og dessuten lik de tilsvarende marginale transformasjonsrater. De marginale transformasjonsrater skal dessuten være lik for alle produsenter.

La oss nå tenke oss en økonomi bestående av to konsumenter, to goder, to produsenter og to produksjonsfaktorer. Det kan nå vises at samtlige Pareto-betingelser er oppfylt langs nyttemulighetskurva UU i nyttediagrammet slik den fremkommer i figur 1 nedenfor. (Se Winch 1973). Alle punkter på UU -kurva tilfredstiller dermed kravene til effektivitet både i produksjon og konsumet.

Fig 1: Illustrasjon av nytte mulighetskurva

Dersom et eller flere av Pareto-betingelsene ikke er oppfylt vil økonomien befinne seg et sted innenfor og ikke på nyttemulighetskurva. F kan være et eksempel på et

Utgangspunktet for økonomi er ikke optimalt, men økonomisk tilstand som kaldes paretooptimal. Det er en tilstand hvor det ikke er muligt at gøre en af parterne bedre uden at gøre den anden værre.

Kravet for å opnå en paretooptimal produktion, handel og fordeling er at de marginale substitutioner mellem alle varer er ens for alle individer og alle varer er lige for alle individer og der er ingen transaktioner. De marginale substitutioner skal være ens for alle individer.

I et sådant økonomi består af to individer to varer og to producenter og to producenter. Det kan ses ved at se på den første figur i figur 1 nedenfor (Se Wilson 1977). Alle punkter på UU-kurven er mulige fordelinger af de to varer mellem de to individer.

Fig. 1: Illustration af et økonomi med to varer og to producenter.

Denne er et eksempel på et økonomi med to varer og to producenter. I et sådant økonomi er det muligt at gøre en af parterne bedre uden at gøre den anden værre.

slikt punkt. Det er lett å se at alle punkt som ligger nord-øst for for F vil resultere i Paretoforbedringer. Enten vil begge oppnå nytteforbedringer eller så vil en få det bedre uten at den andre får det verre. I figuren representerer U_1 nytten til individ 1 mens U_2 representerer nytten til individ 2.

De realøkonomiske Paretokravene er utledet i en ren bytteøkonomi uten at det er tatt hensyn hvilket økonomisk system som skal kunne oppfylle disse kravene. Når det gjelder markedsøkonomiske system er det lett å vise at det perfekte frikonkurransesystemet er det eneste markedsøkonomiske system som kan oppfylle de realøkonomiske Paretobetingelsene. (Se Bohm 1977.) Det er imidlertid også mulig å vise at samtlige paretobetingelser kan oppfylles i andre økonomiske system. Perfekt frikonkurranse er derfor en tilstrekkelig men ingen nødvendig betingelse for paretooptimum. (Winch 1971).

Under forutsetning av profittmaksimering som produksjonsmålsetting sørger frikonkurranseøkonomien for at hver enkelt produsent i optimum er i en situasjon hvor kostnadene med å produsere den siste enheten av et gode akkurat svarer til inntekten ved å produsere den samme enheten. Systemet krever mao at grenseinntekten skal være lik grensekostnadene. Dette gjelder for alle varer og tjenester i hele økonomien. Da en produsent i et frikonkurransesystem står ovenfor fast pris vil det generelle kravet være at

$$\text{PRIS} = \text{GRENSEKOSTNAD}$$

fordi prisen alltid vil være lik grenseinntekten. Dette skyldes at etterspørselen som retter seg mot den enkelte produsent i en frikonkurranseøkonomi er perfekt priselastisk.

Under forutsetning av at konsumenten har nyttemaksimering som målsetting med konsumet sørger frikonkurranseøkonomien for at hver konsument i optimum er i en situasjon hvor nytten ved å konsumere den siste enheten av godet akkurat svarer til konsumentens villighet til å betale for den samme enheten. Systemet krever derfor at grensenytten for et gode er lik den marginale betalingsvilligheten for det samme godet. Dette gjelder for alle varer og tjenester i hele økonomien. Da konsumenten i en frikonkurranseøkonomi står ovenfor en fast pris vil det generelle kravet være at

$$\text{PRIS} = \text{GRENSENITTTE}$$

prisen er lik marginal betalingsvillighet.

alike point. Det er felt å se at alle punkt som ligger nord for for P vil resultere i
Produktbedrag. Hvis vi legger samme systembedrag til, vil vi se at det
bedre uten at den andre får det verre. I tillegg følger det U-lyst og fordel
men U representert igjen til individ 1.

De økonomiske fordelene er utvilsomt i en tenkingsmodell som er det at
tatt hensyn til et økonomisk system som skal kunne oppfylle disse kravene. Når
det gjelder marked økonomiske systemer er det det å vite at det gjelder
trikontantsystemet er det at det er et økonomisk system som kan oppfylle
de økonomiske fordelene (Se Bohn 1977). Det er imidlertid
mulig å vite at samtlige fordelene kan oppfylles i et økonomisk
system. For det første er det et økonomisk system som ingen nødvendig
betingelse for produksjonen (Wilson 1977).

Under forutsetning av produksjon som produksjonskostning er det
trikontantsystemet for å vite at et økonomisk system i og for seg
hvor kostbare med å produsere den siste enheten av et godt produkt svarer til
innsikten ved å produsere den samme enheten. Systemet krever noe av
grensetilstanden skal være lik marginal verdien. Dette gjelder for alle varer og
gjester i hele økonomien. De som produsert i et trikontantsystem står overfor
lær på vil det generelle kravet være at

PRIS = MARGINAL

fordi prisen alltid vil være lik grensetilstanden. Dette skyldes at uttrykket som
retter seg mot den enkelte produsent i et trikontantsystem er prisen
prisen.

Under forutsetning av at konsumenten har en nyttefunksjon som reflekterer
konsument svarer trikontantsystemet for at hver konsument i og for seg
situasjon hvor nytten ved å konsumere den siste enheten av godt produkt svarer til
konsumentens vilighet til å betale for den samme enheten. Systemet krever derfor
at produsenten for et godt er lik den marginale betalingsviligheten for det samme
godt. Dette gjelder for alle varer og gjester i hele økonomien. De konsumenter i
et trikontantsystem står overfor en lær på vil det generelle kravet være at

PRIS = MARGINAL

prisen er lik marginal betalingsviligheten

La oss se på konsekvensene av at kravet ikke er oppfylt og ta utgangspunkt i en økonomi hvor det produseres to goder fisk og olje. Videre antar vi at kostnadene (kr 60) ved å produsere det siste fatet med olje er lavere enn prisen (Kr 140) mens kostnadene (Kr 30) ved å produsere det siste kg med fisk er høyere enn prisen (Kr 20). Prisen er mao større enn grensekostnadene ved produksjon av olje mens den er lavere enn grensekostnadene ved produksjon av fisk. På marginen vil derfor individenes nytte være høyere enn kostnadene ved produksjon av olje mens den vil være lavere enn kostnadene ved produksjon av fisk.

Resultatet avviker fra frikonkurranseløsningen hvor vi som nevnt i generell likevekt har pris lik grensekostnader ved produksjon av alle goder. Situasjon ovenfor representerer følgelig ingen optimal allokering av ressursene. Totalnytt til konsumentene målt med konsumentenes betalingsvillighet for de ulike godene vil åpenbart øke med en omallokering av ressursene fra produksjon av fisk til produksjon av olje.

La oss anta at vi i denne situasjonen overfører ressurser tilsvarende kr 60 fra produksjon av fisk til produksjon av olje. Dette vil gi et nyttetap i fiskeproduksjon på kr 40. Nyttegevinsten i oljeproduksjon er imidlertid større nemlig kr 140. Netto nyttegevinsten til individene i samfunnet er derfor på kr 100. Ytterligere netto nyttegevinst vil være mulig så lenge pris ikke er lik grensekostnadene ved produksjon av begge godene. Bare dersom pris er lik grensekostnaden ved produksjon av både fisk og olje vil det være umulig å øke nytten til noen konsumenter ved ytterligere omallokering av ressursene.

I en verden med perfekt frikonkurranse i alle markeder, hvor inntektsfordelingen er akseptert uansett resultat og hvor det ikke eksisterer stabiliseringspolitiske problem av noe slag vil videre ønskene til konsumentene og samfunnet være identiske.

I en samfunnsøkonomisk analyse baserer den samfunnsøkonomiske inntekten seg på prinsippet om betalingsvilligheten til det enkelte individ, mens samfunnsøkonomiske kostnader bygger på prinsippet om alternativkostnader. Kostnadene knyttet til en bestemt måte å bruke ressursene på skal derfor settes lik verdien av ressursene i beste alternative anvendelse. Kostnadene oppstår fordi beste alternative nytte ikke blir realisert. I en perfekt frikonkurranse-økonomi vil nettopp grensekostnadene reflektere alternativkostnadene og være lik prisen på godet.

I en markedssituasjon med pris lik grensekostnader vil derfor ikke bare de private grenseinntektene og grensekostnadene være like men vi vil også være i en situasjon hvor de:

En os se på konsekvenserne af at investere i nye teknologier og
økonomi hvor det producerer to ydelser for hver krone investeret
(kr 60) ved at producere det ene eller det andet produkt. Hvis
kostnader (kr 30) ved at producere det ene eller det andet produkt
(kr 50) bliver et man står over for. Hvis man investerer i den nye
den er lavere end gennemsnittet ved at investere i den gamle
individuelle nytte værdi på grund af den teknologiske udvikling og
være lavere end kostnader ved produktion af det ene eller det andet

Resultatet påvirker de forskellige investeringer hvor vi ser nogle af dem
Hvis vi har en krone til rådighed og vi investerer i den gamle teknologier
overfor teknologierne vil det være optimalt at investere i den gamle
til konsumterne vil det være optimalt at investere i den gamle
vi spørger om det er optimalt at investere i den gamle eller i den nye
produktion af det ene eller det andet produkt.

En os se at vi i denne sammenhæng overvejer teknologier der giver kr 60 for
produktion af det ene eller det andet produkt. Hvis vi vil se på den teknologiske
på kr 40. Nyteknologien i økonomien er indført og den gamle teknologier
nyteknologien til indtjening i sammenlignet med den gamle teknologier
nyteknologien vil være billigere at bruge end den gamle teknologier ved
produktion af begge produkter. Hvis det er tilfældet vil den gamle teknologier
produktion af både det ene og det andet produkt til man
konsumter ved yderligere investering i den gamle teknologier.

I en verden med perfekt information om alle teknologier, hvor teknologierne er
eksportører kan det være optimalt at investere i den gamle teknologier
og det vil være optimalt at investere i den gamle teknologier.

I en samfundsekonomisk kontekst er det optimalt at investere i den gamle teknologier
på grund af den teknologiske udvikling og den gamle teknologier
økonomiske teknologier. Derfor vil det være optimalt at investere i den gamle teknologier
købt til en bestemt pris i den gamle teknologier på den gamle teknologier
ressourcer i den gamle teknologier. Hvis det er tilfældet vil det være optimalt
nytte ikke den gamle teknologier i den gamle teknologier og det vil være optimalt
gennemsnittet vil være optimalt at investere i den gamle teknologier.

I en markedsøkonomi med perfekt information om alle teknologier vil det være optimalt
gennemsnittet og gennemsnittet vil være optimalt at investere i den gamle teknologier
hvor det

SAMFUNNSØKONOMISKE
GRENSEINNTEKTER

=

SAMFUNNØKONOMISKE
GRENSEKOSTNADER

Nytten for samfunnet ved å produsere den siste enheten vil mao i frikonkurranse også være lik kostnadene for samfunnet ved å produsere den samme enheten.

Ressursene i samfunnet vil være optimalt allokert mellom de ulike produsentene i økonomien slik at den mest ønskelige kombinasjonen av goder blir produsert dersom prinsippet om pris lik grensekostnader blir gjennomført i hele økonomien.

I denne verden er det ikke plass til andre enn konsumentene og produsentene. Det offentliges rolle er redusert til den å sørge for behovstilfredsstillelse av det kollektive godet ro og orden . Offentlig intervensjon kommer ikke på tale i en slik situasjon.

4. POSITIV OG NORMATIV TEORI.

I den videre diskusjon om ulike årsaker til offentlig intervensjon i et lands økonomi er det viktig å skille mellom positiv og normativ økonomisk teori.

Positiv økonomisk teori forsøker å si noe om effekten på noen økonomiske størrelser ofte kalt endogene variabler som følge av en endring i andre eksogene variabler. Marøkonomiske modeller som forsøker å forutsi effekten på sysselsettingen, prisstigningen eller endringen i driftsbalansen ovenfor utlandet (endogene variabler) av en endring i finans- eller pengepolitikken (eksogene variabler) er et eksempel på positiv økonomisk teori. Positiv økonomisk teori forsøker mao og si noe om hva som kommer til å skje

Normativ økonomisk teori derimot sier noe om hvordan en økonomisk tilstand for eksempel allokering av ressursene i en økonomi burde være. Å si at et land burde følge prinsippet om pris lik grensekostnad for alle goder i hele økonomien baserer seg på en bestemt verdibetraktning. Av Paretomodellen fremgår det at det bare er den enkelte konsument og bare han som kan avgjøre hvorvidt hans nytte har økt eller ikke. Videre har vi antatt at velferden til samfunnet bare avhenger av velferden til de innbyggerne som bor i dette samfunnet. Konsekvensen av denne

SAMFUNNSØKONOMISKE
GRÆNSEKOSTANDER

SAMFUNNSØKONOMISKE
GRÆNSEINTEKTER

Nyten for samfundet ved at producere den sjette enhed er 100 og i tilsvarende
også være lik kostnaden for samfundet ved at producere den sjette enhed.
Kostnaden i samfundet vil være maksimalt altså længe som den sjette enhed
økonomien slik at den mest fordelaktige kombinasjonen av varer blir produsert.
derom prinsippet om at den sjette enhed er den mest fordelaktige i hele økonomien.
I denne verden er det ikke slik at alle har behovet av produksjonen. Det
offentlige gode er redusert til en viss grad for behovsforholdene av den
kollektive gode to og en halv. Offentlig innretning kommer ikke på tale i en slik
situation.

4. POSITIV OG NORMATIV TEORI

I den videre diskusjon om ulike aspekter til offentlig innretning i et land
økonomi er det viktig å skille mellom positiv og normativ økonomisk teori.
Positiv økonomisk teori forsøker å si noe om effekten på noen økonomiske
variabler når en endring i en variabel fører til en endring i andre økonomiske
variabler. Mikroøkonomisk modellert som forsøker å forstå effekten på
ressursallokering, prisregulering eller endringer i arbeidsmarkedet overfor offentlige
(endogene variabler) av en endring i noen eller begge deler (eksogene
variabler) er et eksempel på positiv økonomisk teori. I positiv økonomisk teori
forsøker man å si noe om hva som kommer til å skje.
Normativ økonomisk teori derimot ser noen om hvordan en økonomisk tilstand for
eksistens tilfredsstillende av ressursene i en økonomi kan være. Å si at et land
følge prinsippet om at den sjette enhed er den mest fordelaktige i hele økonomien betyr
seg på en bestemt verdibestemmelse. Av forutsetningene betyr det at det bare er
den enkelte konsument og ikke den samlede økonomi som har rett til å
eller ikke. Videre har vi sett at velstanden til samfundet bare øker av
velstanden til de enkelte som har i dette samfundet. Konsekvensen av denne

verdibetraktningen er at dersom et individ har fått økt sin nytte må også samfunnet som sådan ha fått økt sin nytte.

Den perfekte frikonkurransøkonomien er det eneste markedsøkonomiske system som kan oppfylle paretokriteriet og samtidig sikre at den mest ønskelige godekombinasjon blir produsert. Dette skyldes at produsentene for å overleve i markedet må respondere på preferanseen til konsumentene og at de må produsere hver godeenhet til lavest mulig kostnad eller om man vil maksimere godemengden til hvert kostnadsnivå.

Når en skal besvare spørsmålet om det offentlige bør intervensjonere i økonomien så er slike verdibetraktninger basert på det vi ovenfor har definert som normativ økonomisk teori og ingen beskrivelse av det faktiske økonomiske liv dvs positiv økonomisk teori.

5. NÅR SKAL DET OFFENTLIGE INTERVENJONERE I ET LANDS ØKONOMI.

Ut fra det som er sagt sammens med det verdisynet som vi har lagt til grunn når offentlig intervensjon skal vurderes, vil en åpenbar årsak til offentlige intervensjonere i et lands økonomi være at markedene ikke fungerer på samme måten som det perfekte markedsøkonomiske system.

På tilsvarende måte som legene kan konkludere at en pasient er syk dersom kroppstemperaturen er høyere enn 37 grader C kan økonomer hevde at et samfunn er sykt fra et ressursallokerings-synspunkt dersom det eksisterende markedsøkonomiske systemet avviker fra den perfekte markedsøkonomien. Dette er den formelle grunnen til at økonomene snakker om fordelene med den perfekte frikonkurransøkonomien.

I en markedsøkonomi som ikke er perfekt vil vi ikke lenger være i en situasjon hvor de samfunnsøkonomiske grenseinntekter og grensekostnader er like. Sett fra et ressursallokerings-synspunkt vil det økonomiske kravet for offentlig intervensjon oppstå i det øyeblikket :

verditilværdningen er at der som et resultat af indførelsen af et sådant system vil være en øget konkurrence som således kan føre til et bedre resultat.

Den offentlige økonomis rolle er at sikre at det økonomiske system fungerer som det skal og at der er en god fordeling af ressourcerne. Dette kan ske ved at regulere konkurrencen og sikre at der er en god fordeling af ressourcerne. Dette kan ske ved at regulere konkurrencen og sikre at der er en god fordeling af ressourcerne.

Når en stat beslutter sig for at indføre et sådant system, er det vigtigt at tage hensyn til de økonomiske konsekvenser. Dette kan ske ved at gennemføre en økonomisk analyse af de økonomiske konsekvenser af de forskellige muligheder.

3. HÅR SKAL DET OPFYLDTE INTERESSE I ET LÅNS KØB

I et lån er der en økonomisk udveksling mellem låntager og låner. Dette kan ske ved at låntageren modtager penge fra låneren, som derefter skal betales tilbage med renter. Dette kan ske ved at låntageren modtager penge fra låneren, som derefter skal betales tilbage med renter.

I et lån er der en økonomisk udveksling mellem låntager og låner. Dette kan ske ved at låntageren modtager penge fra låneren, som derefter skal betales tilbage med renter. Dette kan ske ved at låntageren modtager penge fra låneren, som derefter skal betales tilbage med renter.

I et lån er der en økonomisk udveksling mellem låntager og låner. Dette kan ske ved at låntageren modtager penge fra låneren, som derefter skal betales tilbage med renter. Dette kan ske ved at låntageren modtager penge fra låneren, som derefter skal betales tilbage med renter.

SAMFUNNSØKONOMISKE
GRENSEINNTEKTER

SAMFUNNØKONOMISKE
GRENSEKOSTNADER

Den perfekte markedsøkonomien er imidlertid ingen beskrivelse av virkeligheten men et praktisk analytisk utgangspunkt for en diskusjon av den. Avvik fra frikonkurransøkonomien forutsetninger fremstår derfor som et nyttig utgangspunkt når offentlig intervensjon skal diskuteres.

* Frikonkurransøkonomien omhandler bare private goder. Dette er goder som blant annet forutsetter at konsumentenes preferanser for godet aksepteres av økonomiens overvåkere.

For noe goder såkalte "merit wants" aksepterer ikke det offentlige konsumentenes preferanser for godet. Når nyttefunksjonen eller preferansestrukturen til den enkelte konsument ikke aksepteres innebærer det at den individuelle etterspørselen og i neste omgang markedsetterspørselen heller ikke kan aksepteres.

Samfunnets betalingsvillighet for en ekstra enhet av godet er større enn det som fremkommer av den ukorrigerte markedsetterspørselen i tilfellet med "merit goods" og mindre enn det som fremkommer av den ukorrigerte markedsetterspørselen i tilfellet med "merit bads".

Klassiske eksempler på "merit goods" er utdanning og kultur. Klassiske eksempler på "merit bads" er tobakk, prostitusjon og abort. For noen "merit bads" er konsumentenes preferanser overhodet ikke akseptert og dermed totalforbudt. Det klassiske eksemplet her er narkotika.

* En annen grunn til at konsumentenes preferanser ikke nødvendigvis faller sammens med samfunnets preferanser er at nålevende konsumenter ikke nødvendigvis tar tilstrekkelig hensyn til fremtidens konsumenter når de avgjør sine valg i dag. Hvor mye av den ikke fornybare ressursen olje skal vi for eksempel produsere i dag og hvor mye skal vi overlate til fremtidens konsumenter å produsere? Hvor mye av inntekten av dagens produksjon skal gå til privat eller offentlig konsum i dag og hvor mye skal brukes til nettorealinvestering?

* En viktig forutsetning for at frikonkurransøkonomien skal være i

SAMTUNGSØKONOMISKE
GRÆNSEVILKÅR

SAMTUNGSØKONOMISKE
GRÆNSEVILKÅR

Den enkelte markedsaktør er i sig selv begrænset af virksomhedens
men et praktisk analytisk udgangspunkt for en diskussion af den A-virkning
tilkonsumtens økonomien forudsætter en række betingelser som bl.a. følgende:

* Tilkonsumtens økonomien omfatter både private og offentlige
andte forbrugere af konsumtens præfærens for gode eksklusive og offentlige
overvågere

For nogle gode såkaldte "merit goods" såsom sundhed og uddannelse
præfærens for gode. Når nyttefunktionen eller præfærensstrukturen til den enkelte
konsumt ikke eksisterer uafhængigt af den individuelle karakter og i
denne omgang markedsforholdene heller ikke kan ændres.

Samfundets betingeligheder for en eksistens af gode er stærke end det som
tilkommer af den enkelte markedsaktørs værdier i sig selv med "merit goods"
og mindre end det som tilkommer af den enkelte markedsaktørs værdier
i sig selv med "merit goods".

Klassiske eksempler på "merit goods" er uddannelse og sundhed. Klassiske eksempler
på "merit goods" er tobak, prostitution og alkohol. For nogen "merit goods" er
konsumtens præfærens overfor ikke eksisterende og dermed totalt ubestemt. Det
klassiske eksempel her er alkohol.

* En anden grund til at konsumtens præfærens ikke nødvendigvis følger
sammen med samfundets præfærens er at tilværende konsumtens ikke
nødvendigt er tilfredsbringende for den enkelte konsumtens når de vælger sine
valg i sig selv. Hvor meget af den ikke tilværende konsumtens skal vi for eksempel
producere i sig selv og hvor meget skal vi overføre til fremtidens konsumtens?
producere? Hvor meget af den enkelte konsumtens skal vi i sig selv eller
offentlig konsumtens i sig selv og hvor meget skal overføres til fremtidens konsumtens?

* En vigtig forudsætning for at tilkonsumtens økonomien skal være i

overenstemmelse med paretomodellen er at de ulike valgene som den enkelte produsent og konsument tar bare angår dem selv.

En rekke valg som konsumentene og produsentene tar angår imidlertid også andre. Slike bivirkninger av produksjons- og konsumaktiviteter på andres produksjons- og konsumaktiviteter og som den forårsakende parten ikke tar hensyn til kalles eksternaliteter.

Disse eksternalitetene vil ikke inngå i lønnsomhetsanalysene til den enkelte bedrift. I en samfunnsøkonomisk lønnsomhetsanalyse vil de imidlertid inngå fordi de påvirker de samfunnsøkonomiske kostnadene. Positive eksterne effekter fører til at samfunnsøkonomiske kostnadene reduseres sammenlignet med de privatøkonomiske mens negative eksterne effekter fører til at de samfunnsøkonomiske kostnadene øker sammenlignet med de tilsvarende privatøkonomiske.

Da den forårsakende parten ikke tar hensyn til bivirkningen eller eksternaliteten vil ikke den ukorrigerte markedsøkonomien kunne oppfylle vilkårene for Pareto-optimum. I tilfellet med negative eksterne effekter vil pris lik grensekostnaden (ukorrigert) føre til høyere produksjon enn det som vil være i samfunnets interesse. I tilfellet med positiv eksterne effekter vil pris lik grensekostnadene (ukorrigert) føre til lavere produksjon enn det som vil være i samfunnets interesse.

Av tabellen nedenfor ser vi at det er 4 forskjellige kategorier av eksternaliteter som alle kan være positive eller negative.

Tabell 1: Klassifisering av ulike kategorier eksternaliteter.

Mottagende part. → Forårsakende part ↓	Konsument	Produsent
Konsument	KK	KP
Produsent	PK	PP

Eksempel på KK-eksternaliteter fra en konsument til en annen konsument- er passiv røyking som åpenbart er negativ.

Eksempel på kP-eksternaliteter fra en konsument til en produsent- kan være unødvendig bruk av privatbilen i rushtiden slik at den nødvendige bedriftstrafikken blir hindret.

Eksempel på Pk-eksternaliteter fra en produsent til en konsument- kan være forurensing som reduserer konsumentenes nytte av våre friluftsområder.

Eksempel på PP-eksternaliteter mellom en produsent og en annen produsent- kan være oljeindustriens forurensing av våre fiskerbankene.

* En karakteristisk egenskap ved private goder er at de kan stykkes opp og selges i et marked. Suverenitetsprinsippet gjelder for private goder. Dette innebærer at et individs konsum av et godet reduserer det kvantum som står til disposisjon for andre. Dersom for eksempel en baker legger 100 ferske brød ut for salg i markedet og et individ kjøper ett brød vil det bare være 99 brød til disposisjon til de andre.

For kollektive goder gjelder ikke dette prinsippet. Et individs konsum av et kollektivt gode reduserer mao ikke det kvantum som står til disposisjon for andre. Slike goder kan derfor heller ikke stykkes opp å selges i et marked på samme måte som private goder. Dette er hovedårsaken til at det ikke eksisterer velfungerende markeder for slike goder.

Eksempler på slike goder er forsvaret, TVsendinger, radiosendinger og veinettet. sistnevnte er strengt tatt ikke et rent kollektivt gode mene et rivaliserende kollektivt gode fordi nytten av godet avhenger av antall personer som til enhver tid benytter seg av veien.

Det største problemet i tilfellet med kollektive goder er å skaffe seg sikker kunnskap om individuelle preferanser. Gratispassasjer problemet er bla beskrevet i Samuelson (1954). Nettopp fordi suverenitetsprinsippet ikke gjelder for kollektive goder kan heller ikke markedet gjennom tilbud og etterspørsel bestemme hvor mye som skal produseres av dette godet.

Den samfunnsøkonomisk riktige størrelsen på tilbudet av kollektive goder oppnås

Eksempel på K-karakteristikk for en forbruker til en annen forbruker - er
passiv rekyng som tilsvarer et negativt.

Eksempel på L-karakteristikk for en forbruker til en forbruker kan være
uavhengig bruk av privatisert tjenestebil slik at den utnyttes på
bedrøftelstid som blir gitt.

Eksempel på P-karakteristikk for en forbruker til en forbruker kan være
forretning som reduserer konsumtet av varer og tjenester.

Eksempel på P-karakteristikk mellom en produsent og en annen produsent kan
være økt produksjon forretning av varer og tjenester.

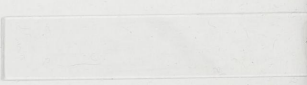
* En karakteristisk egenskap ved gruppe-goder er at de kan deles opp og selges
separat. Samvirkningsgruppen gjelder for såvære gode. Dette inniker at et
individ kan være et godt reduserer det krefter som står til disposisjon for
andre. Det kan for eksempel en bil som kjøper 100 kroner på et kjøp mens
og et individ kjøper en bil vil det betale 50 kroner til disposisjon til en annen.

For kollektive gode gjelder ikke dette inniker. Et individu kan være et
kollektivt gode reduserer med ikke det krefter som står til disposisjon for andre.
Slike gode kan derfor heller ikke deles opp i deler i et marked på samme måte
som private gode. Dette er hovedårsaken til at det ikke eksisterer vellystige
markeder for slike gode.

Eksempel på slike gode er forsvaret, TV-kanaler, redusering av forbruker.
statens et ansvar for ikke et kollektivt gode mens et privatistisk kollektivt
gode fordi naturen av gode svarer på en del person og til enhver tid forbyr
seg av veien.

Det største problemet i tilhelt med kollektive gode er å skille seg ut
kanskje om ingen idelle profitter. Gruppens ansvar er å bestemme i
Samuelson (1954) Metode for å utvise samarbeidsprosjektet ikke gjelder for kollektive
gode kan heller ikke skille seg ut av et marked bestemt hvor mye
som skal produseres av dette gode.

En samfunnsøkonomisk tilnærning til å skille seg ut av kollektive gode oppgis

imidlertid når den samlede betalingsvilligheten ved å produsere en ekstra enhet av det kollektive godet er lik grensekostnadene ved å produsere den samme enheten. Dette følger av definisjon av et kollektivt gode fordi et individs konsum av godet ikke skal redusere det kvantum som stod til disposisjon for andre. Det følger videre av definisjon av et kollektivt gode at i optimum vil den marginale betalingsvilligheten variere fra individ til individ mens tilgjengeligheten er lik for alle. Dette i motsetning til private goder hvor den marginale betalingsvilligheten er den samme for alle mens konsumet varierer fra individ til individ.

* Så langt har vi antatt at markedet hele tiden er i en tilstand hvor tilbudet er lik etterspørselen. Ulikevekt kan imidlertid forekomme i en markedsøkonomi pga prisrigiditet. Vi kan da enten oppleve tilbudsoverskudd dvs at markedsprisen ligger over likevektsprisen eller etterspørselsoverskudd dvs at markedsprisen ligger under likevektsprisen. Av disse to har tilbudsoverskudd begrenset interesse fordi det er uvanlig at en slik tilstand kan vare ved over lengre tid.

Ved etterspørselsoverskudd vil vi ha en tilstand med utilfredsilt etterspørsel til gitt markedspris. Dersom vi befinner oss i et godemarked vil etterspørselsoverskuddet føre til ineffektiv fordeling av konsumgodet. Når ikke alle som ønsker å kjøpe godet til gitt pris kan få godet vil det være helt tilfeldig hvem som får tildelt godet og hvem som ikke får det. Vi kan godt komme i en situasjon hvor et individ med høy betalingsvillighet må avstå fra godet til fordel for noen med lavere betalingsvillighet.

* I en frikonkurransøkonomi vil hver produsent stå ovenfor en stigende gjennomsnittskostnader og følgelig også stigende grenskostnader.

I virkelighetens verden vil noen bransjer oppleve at gjennomsnittskostnadene er fallende i hele det interessante produksjonsvolumet enten fordi markedsetterspørselen er liten og eller fordi de faste kostnadene ved å etablere seg i markedet er store. Jernbanen og posten er eksempler på bransjer med klare stordriftfordeler i produksjon pga betydelige faste kostnader.

Dersom det bare er plass til en produsent i bransjen vil markedsprisen være høyere og produksjonsvolumet lavere enn det vi ville oppnådd i en frikonkurransøkonomi. På den annen side vil helt åpenbart kravet om pris lik grensekostnader resultere i økonomisk tap uten offentlig støtte.

* Et kjennetegn ved en perfekt frikonkurransøkonomi er at hverken produsentene eller konsumentene har noen innflytelse over markedsprisen. Deltakerne er alle en

indlænder når den samlede produktværdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer. Dette betyder, at den samlede værdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer. Dette betyder, at den samlede værdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer.

2. Så langt har vi set, at markedet består af et eller flere virksomheder, der producerer og sælger varer. Disse virksomheder kan være i konkurrence med hinanden, eller de kan samarbejde. Dette betyder, at den samlede værdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer.

3. Ved at undersøge markedet vil vi se, at der er et eller flere virksomheder, der producerer og sælger varer. Dette betyder, at den samlede værdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer.

4. I en virksomheds økonomi vil hver virksomhed sit forhold til andre virksomheder. Dette betyder, at den samlede værdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer.

5. Derfor har vi set, at markedet består af et eller flere virksomheder, der producerer og sælger varer. Dette betyder, at den samlede værdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer.

6. Et eksempel på en virksomheds økonomi er at have en virksomhed, der producerer og sælger varer. Dette betyder, at den samlede værdi af et produkt er større end værdien af de enkelte råvarer.

av mange på enten tilbuds- eller etterspørselsiden og må ta den markedsbestemte prisen som en eksogent gitt størrelse.

I en ikke fullkommen konkurranseøkonomi vil nettopp dette kravet ikke være oppfylt. Noen av markedsdeltakerne, feks produsentene vil ha innflytelse over markedsprisen.

Som jeg allerede har vært inne på i tilfellet med stordiftsfordele eller såkalte naturlige monopoldannelser vil markedsprisen være høyere og produksjonsvolumet lavere sammenlignet med perfekt konkurranse.

Det at markedsprisen nå ikke vil være identisk med bedriftens grenseinntekt og dermed ikke lenger lik produsentens grenskostnad er årsaken til dette effektivitetstapet. Markedsprisen vil ikke lenger reflektere alternativkostnadene til de medgåtte ressursene. Det samme vil være tilfellet i et marked med en eller flere dominerende aktører.

Mange hevder imidlertid at dette effektivitetstapet er mindre viktig enn det som følger av ineffektivitet i selve produksjonen. Insitamentet til hele tiden å effektivisere bruken av ressursene for å kunne overleve som produsent er mindre i en ufullkommen konkurranseøkonomi sammenlignet med en frikonkurranseøkonomi.

* En viktig forutsetning for at en perfekt markedsøkonomi skal kunne oppfylle paretokriteriene er at det eksisterer perfekt informasjon både på tilbuds- og etterspørselsida. Dette innebærer at ufullstendig informasjon eller villedende informasjon kan føre til avvik fra de samme kriteriene og dermed ineffektiv ressursallokering.

Eksempler på ufullstendig informasjon kan være mangelfull oversikt over prisene i alternative varehandelsbedrifter, mangel på informasjon om at en vare eksisterer og ikke fullt kjennskap til en vares egenskaper. Villedende informasjon kan ses på som en variant av ikke perfekt kjennskap til en vares egenskap.

6. ALLOKERINGSPOLITIKK VERSUS STABILISERINGS- OG FORDELINGS POLITIKK.

Selv om samtlige former for markedssvikt som er nevnt foran er forskjellige fra

av mange på enten tilbud- eller etterspørsels- og til i den markedsanalyse
prisen som en eksakt gitt størrelse.

I en slik fullkommen konkurranse vil behovet for å finne ut av
oppgitt. Men i markedsanalyse, for produsenten vil ha innflytelse over
markedsprisen.

Som jeg allerede har vist fram på i tillegg med statistiske eller eksakte
naturlige monotoniserte vil markedsprisen være høyere og produksjons-
volumet lavere sammenlignet med perfekt konkurranse.

Det er markedsprisen på like vil være mindre med bedriftens egen produksjon og
denne like lang for produsenten gitt kostnad og inntekt til dette
effektivitet. Markedsprisen vil like lang for tilfelle eksisterende
de nødvendige ressursene. Det er en vil være mindre for markedet med en eller flere
dominerende aktører.

Mange hevder imidlertid at dette effektivitet og mindre viktig enn det som
følger av ineffektivitet i selve produksjonen. Imidlertid vil dette tilfelle
effektivitet brukes av ressursene for å kunne overleve som produsent og innvinne
en fullkommen konkurransekonform sammenheng med en
fleksibel ansekkonomi.

* En viktig forutsetning for at en perfekt markedet økonomi skal kunne oppfylle
produksjons- og et eksisterende bedrifts inntekt vil tilfelle og
effektivitet. Dette innebærer at tilstrekkelig informasjon eller vil bli
informasjon kan føre til avvik fra de samme tilfelle og dermed ineffektiv
ressursallokering.

Eksempler på tilstrekkelig informasjon kan være tilfeldigvis overvåkings-
alternativt virksomhetsbedrifter, manglet informasjon om at en virksomhet
ikke fullt ut er en egenhet. Virksomhetsinformasjon kan ses på som
en variant av like perfekt informasjon til en annen egenhet.

6. ALLOKERINGS- OG FORDELINGS- POLITIKK

Selv om enkelte former for markedsprisen som et nevnt form er forskjellige fra

hverandre så har de en ting til felles. Økonomien vil ikke lenger være i en tilstand hvor vi har likhet mellom samfunnsøkonomisk grenseinntekter og samfunnsøkonomisk grensekostnader i samtlige markeder. Ut fra et ressursallokerings-synspunkt har vi et økonomisk grunnlag for intervensjon i et lands økonomi gitt det Pareto verdisynet jeg har redegjort for foran.

Det eksisterer en rekke forskjellige virkemidler mot markedssvikt. Vi kan imidlertid klassifisere de i to forskjellige kategorier:

- markedsforbedrende tiltak og
- markedshindrende tiltak.

Den fundamentale forskjellen mellom de to virkemiddel kategoriene ligger i om det offentlige har tro på at markedet selv kan sørge for en mer effektiv ressursallokering i paretoforstand eller ikke.

Målet med markedsforbedrende tiltak er å sørge for at markedene (faktor- og godemarkedene) fungerer bedre, dvs nærmer seg frikonkuransøkonomiens løsninger mhp pris og omsatt kvantum. Det er en rekke eksempler på markedsforbedrende tiltak i litteraturen. For å unngå effektivitetstapene som skyldes en ufullkommen markedsøkonomi anbefales det offentlige å gjennomføre en økonomisk konkurransepolitikk som fremmer dannelsen av nye produsenter i markedene. For å sikre samfunnsøkonomisk effektiv ressursallokering i tilfellet med eksternaliteter bør det offentlige gripe inn med avgifter (negative eksterne effekter) eller subsidier (positive eksterne effekter). Alternativet er å fastsette omsettelige kvoter der det er naturlig feks i tilfellet med forurensing. En annet eksempel kan være at det offentlige sørger for at produsenter som produserer varer med fallende stordriftsfordeler fører en prispolitikk som om de var i frikonkuranse kombinert med subsidier for å unngå finansielt tap. Dette forutsetter imidlertid at produksjonen er samfunnsøkonomisk lønnsom.

Eksempler på markedshindrende tiltak kan være at det offentlige gjennom lovverket hindrer monopoldannelse. Et annet eksempel er når det offentlige tar over ansvaret for produksjon av kollektive goder pga problemene med å avsløre konsumentens preferanser og dermed også markedsetterspørselen etter godet. Et tredje eksempel kan være offentlige forbud mot omsetting av narkotika.

Dersom formålet med inngrepet er allokeringspolitisk begrunnet kan det markedsøkonomiske inngrepet gjennom skatter, avgifter og subsidier bidra til å rette opp skjevhetene i markedet. Inngrepet vil ikke resultere i effektivitetstap men i en effektivitetsgevinst.

hverandre så har de en ting til fælles. Eksemplet vil ikke længere være relevant
hvor vi har faktisk nærløst undersøgt økonomisk praksis og økonomi-
økonomisk praksis i særlige markeder. Vi får et resultat af
syntaktisk har vi et økonomisk grundlag for analysen i et andet økonomisk
det første verdenskrig jeg har arbejdet for længe.

Der eksisterer en række forskellige muligheder for markedsstruktur. Vi kan
inddelte klassificere de fire forskellige kategorier:

- markedsstruktur med et enkelt firma
- markedsstruktur med et enkelt firma

Den fundamentale forskellen mellem de to størrelser (kategorier) ligger i om der
offentligt har en på at markeder selv kan være for en mere effektiv resurs-
allokering i markedsstruktur eller ikke.

Målet med markedsstruktur er ikke at få en mere effektiv (lignende og
gennemførelse) fungerer bedre, selv når man ser til økonomisk effektivitet
længere tid på og omkostninger. Der er en række eksempler på
markedsstruktur med et enkelt firma i industrier for eksempel i økonomi som
ekydes en udførelse med økonomisk effektivitet. Det offentlige i økonomi
en økonomisk konkurrenceevne som fremmer effektivitet og produktivitet i
markeder. For eksempel særlige økonomiske effektivitet og effektivitet i
med eksisterer der det offentlige giver en mere effektiv (negativ økonomi
effekt) eller subsidier (positive økonomiske effekt). Altså er det en
økonomisk kvote der er naturlig for et firma med for eksempel en
eksempel kan være at det offentlige tager sig af produktion som producerer
med fallende størrelser for et eksempel som en økonomisk effektivitet
kommer med effektivitet for eksempel i økonomi. Dette fremmer effektivitet
produktion er økonomisk effektivitet.

Eksempler på markedsstruktur kan være at det offentlige gennem
lovgivning fremmer effektivitet. Et andet eksempel er når det offentlige har
ansvar for produktion af kollektive goder og problemer med effektivitet
konsumens præferencer og dermed også markedsstruktur eller goder. Et
udby eksempel kan være offentlige forhold med effektivitet og effektivitet.

Derfor fremmer det offentlige et økonomisk begreb kan det
markedsstruktur fremmer effektivitet gennem effektivitet og effektivitet på
lignende effektivitet i markeder. Derfor vil ikke resultater i effektivitet som
en effektivitet.

I virkelighetens verden må imidlertid økonomiens overvåkere ikke bare korrigere for allokeringspolitiske problem men også stabiliserings- og fordelingspolitiske. Eksempler på stabiliseringspolitiske problem kan være høy ledighet i økonomien, høyere prisstigning i landet sammenlignet med våre viktigste handelspartnere og underskudd i driftsbalansen ovenfor utlandet. Det fordelingspolitiske problemet er som regel forbundet med at utviklingen av inntektsfordelingen i samfunnet ikke er i overenstemmelse med den ønskede.

Finanspolitiske virkemidler herunder bruk av skatter og avgifter vil kunne være velegnede virkemidler for å løse disse problemene. Spørsmålet blir nå om det eksisterer skatter som er nøytral i forhold til ressursallokeringen dvs som ikke er til hinder for oppnåelsen av Paretooptimum samtidig som de løser de stabiliseringspolitiske- og fordelingspolitiske problemene.

For at skatten ikke skal føre til endring i ressursallokeringen er kravet at den ikke må føre til noen form for avvik mellom den pris etterspørres og tilbyder blir stilt ovenfor. Skatten må derfor ikke resultere i substitusjonsvirkninger bare inntektsvirkninger.

I følge Bohm (1977) vil det etter dette i prinsippet bare eksistere tre hovedtyper av skatter som er nøytrale:

- Den første hovedtypen er skatt på goder med høy tilbuds- eller etterspørselselastisitet.
- Den andre hovedtypen er inntektsskatt kombinert med formelle hindringer for arbeidskraften til å korrigere sitt arbeidstilbud.
- Den tredje hovedtypen er lump-sum skatt dvs en skatt som ikke er knyttet opp mot noen form for økonomisk aktivitet.

Konklusjon er derfor at det for alle praktiske formål ikke eksisterer nøytrale skatter. Ønsker politikerne å rette opp stabiliserings- og fordelingspolitiske skjevheter i økonomien ved hjelp av skatter vil disse ha uheldige innvirkninger på ressursallokeringen og hindre oppnåelsen av Pareto-optimum.

Dette er et eksempel på at det ikke bare er konsumentene, produsentene og tekniske omstendigheter men også økonomiens overvåkere som kan hindre oppnåelsen av samfunnsøkonomisk effektiv bruk av ressursene. Isolert sett fører denne samfunnsøkonomisk sett uheldige omallokeringen av ressursene til et velferdstap. I figur 2 ovenfor har vi illustrert likevekt i en fullkommen frikonkurransøkonomi

I virkeligheden vedtes på indlæst økonomisk overvåget ikke bare forudsige for allokationsproblemet men også stabilitets- og fordelingsproblemet. Blandt på stabilitetsproblemet vedtes man være sig ledigt i økonomien, højere præstation i landet sammenlignet med andre vigtige lande og underskud i handelsbalansen overfor udlandet. Det fordelingsproblemet er som sagt forbundet med at udførelse af fordelingsproblemet i økonomien ikke er overensstemmende med den ønskede.

Finansielle virkemidler kræver sig selv og udførelse vil kunne være vigtige virkemidler for at løse disse problemer. Spørgsmålet er så om det eksisterer skatter som er nyttige i forhold til økonomien og som ikke er til hinder for opførelse af fordelingsproblemet sammen med de andre virkemidler.

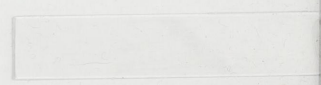
For at skatten ikke skal have en negativ indvirkning er det vigtigt at den ikke har en negativ indvirkning på den økonomiske aktivitet og på den økonomiske vækst. Skatten må derfor ikke være i modsætning til økonomien og den økonomiske vækst.

I følge Bohn (1977) vil det være i overensstemmelse med økonomien at skatten er nyttig og nødvendig.

- Den første hovedtype er skat på goder med høj elasticitet eller inelastisk.
- Den anden hovedtype er indkomstskat kombineret med fordelingsproblemet for arbejdsindsatsen til at forhindre et arbejdsudfald.
- Den tredje hovedtype er lump-sum skat der er skat som ikke er forbundet med den økonomiske aktivitet.

Konklusion er derfor at det for alle praktiske formål ikke er skat nyttig skat. Skat på indkomst er en god skat og stabilitets- og fordelingsproblemet i økonomien ved hjælp af skat vil blive en vigtig nødvendighed på ressursallokering og indre opførelse af fordelingsproblemet.

Ende er et eksempel på at det ikke bare er konsumtionen, produktionen og lønningerne omendeligheder men også økonomien overordnet som kan hindre opførelse af samfundsmæssigt effektiv politik og vækst. Isoleret set fører denne samfundsmæssigt set ubrugte omkostninger af ressursen til et velstandspåvirkende resultat på den økonomiske aktivitet i en fulkommen frikonsumtsøkonomi.

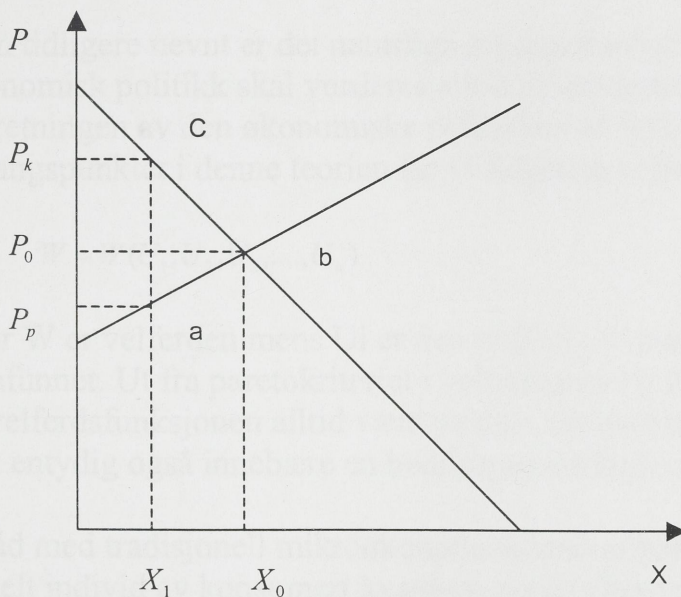

hvor likevektspris er P_0 og likevektskvantum er X_0 . Som vanlig vil vi i likevektspunktet ha likhet mellom den marginale betalingsvillighet og grense- eller alternativkostnadene.

Dersom det nå innføres en skatt på produksjon vil produsentprisen P_p reduseres. Sammens med den vil også produksjonsvolumet gå ned til X_1 . Konsumentprisen vil nå pga avskatten være forskjellig fra produsentprisen og øker til P_k .

I forhold til den opprinnelige likevekten før innføring av skatt på produksjon vil både konsument- og produsent overskuddet reduseres. Markedsløsningen vil ikke lenger være effektiv.

Figur 2: Illustrasjon av effektivitetstap i forbindelse med beskatning.

Dette velferdstapet (trekant abc) er tilnærmet lik differansen mellom redusert produsent- og konsumentoverskudd og offentlige skatteinntekter som kan tilskrives innføringen av den nye skatten.

Sett fra et ressursallokerings synspunkt må utformingen av skattepolitikken for å oppnå bestemte stabiliserings- og fordelingspolitiske mål være slik at de negative vikingene av omallokeringene av ressursene reduseres til et minimum. Spørsmålet

Ivor likvektspunktet er P_0 og likvektskvantiteten er X_0 . Når skatten t innføres, flytter punktet på likvekten mot høyre og nedover til P_1 og X_1 . Dette betyr at produsentens overskudd reduseres, forbrukerens overskudd øker og skatteinntekten blir A_1 .

Sammenlignet med den frie markedslikvekten er det nå et dødvektstriaangel ABC som viser på et effektivt tap av økonomisk velferd. Dette er fordi den økonomiske velferden er redusert på grunn av skatten.

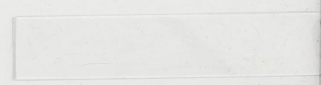
I forhold til den opprinnelige likvekten for markeringen av skatt på produsentens side, er både produsent- og forbrukeroverskuddet redusert. Skatteinntekten A_1 er større enn det økonomiske tapet ABC .

Figur 2: Illustrasjon av effektivitetstap ved innføring av skatt.

Dette vil si at skatten (trekant ABC) er et effektivt tap av økonomisk velferd. Dette er fordi den økonomiske velferden er redusert på grunn av skatten.

Sammenlignet med den frie markedslikvekten er det nå et dødvektstriaangel ABC som viser på et effektivt tap av økonomisk velferd. Dette er fordi den økonomiske velferden er redusert på grunn av skatten.

som deretter må stilles er hvorvidt oppnåelsen av de stabiliserings- og fordelingspolitiske målene er verdt de velferdstapene som følger av uheldig omallokering av ressursene.

7. VELFERDSØKONOMI VERSUS SAMFUNNETS VELFERDSFUNKSJON.

Jeg har tidligere antatt at politikernes overordnede målsetting med den økonomiske politikken er å maksimere velferden i landet. Når politikerne derfor foretrekker et politisk tiltak fremfor et annet må det skyldes at det ene tiltaket gir et større bidrag til samfunnets velferden enn det andre tiltaket.

For å kunne foreta en slik avveining mellom ulike politiske tiltak kan vi gjøre bruk av samfunnets velferdsfunksjon. La oss derfor forsøke å formulere en velferdsfunksjon hvor variablene nettopp er de ulike målsettingene i den økonomiske politikken.

Som tidligere nevnt er det naturlige utgangspunktet når velferdseffektene av økonomisk politikk skal vurderes alltid velferdsteorien. Det teoretiske kriteriet for innretningen av den økonomiske politikken er derfor paretokriteriet. Med utgangspunktet i denne teorien får vi følgende velferdsfunksjon

$$W = W(U_1, U_2, U_3, \dots, U_n)$$

hvor W er velferden mens U_i er den ordinale nytten til hvert av de n individene i samfunnet. Ut fra paretokriteriet i velferdsteorien må selsagt den partielt deriverte til velferdsfunksjonen alltid være positiv. En bedring av velferden til et individ må helt entydig også innebære en bedring av velferden til samfunnet som sådann.

I tråd med tradisjonell mikroøkonomisk teori avhenger den ordinale nytten til hvert enkelt individ av konsumert kvantum goder eller varer og tjenester dvs:

$$U_i = U_i(X_1, X_2, X_3, \dots, X_m)$$

I nyttefunksjon står X_j for konsumert kvantum av hvert av de m godene. Den partielt deriverte av nyttefunksjon mhp hvert av godene (grense-nytt) er som vanlig positiv. Individet foretrekker mao alltid mer av et gode fremfor mindre uansett utgangspunkt. Et aggregat av individenes konsum av ulike goder er som vanlig individets realinntekt.

konkret med at det er i sig selv oprindelsen af de økonomiske- og
forholdsmæssige forhold og derfor de vellykkede som følger af udvikling
omsløbet af ressourcer.

2. VELFERDSØKONOMI, FÆLLESVÆRDI, FÆLLESVÆRDI

Jeg har tidligere anført at politikernes økonomiske målsætning med den økonomiske
politik er at maksimere velferden i landet. Men politikernes direkte målsætning er
politisk til at sikre at landet er så vellykket som det kan være og at sikre at
den økonomiske velferden er den samme til alle.

For at kunne forudsige en slik bevægelse mellem disse politiske tilstande kan vi gøre brug
af samfundets velferdsmålinger. I et vist omfang kan vi formulere en velferdsmåling
funktion hvor variabelens betyngning er de ulike målinger i den økonomiske
politik.

En vigtig pointe er at det naturlige udgangspunkt for velferdsmålingen er
økonomisk politik skal være almindelig velferdsmåling. Den økonomiske politik er
indretningen af den økonomiske politik er den økonomiske politik. Med
udgangspunktet i denne teori er de følgende velferdsmålinger

$$W = W(U_1, U_2, \dots, U_n)$$

hvor W er velferden mens U_i er den ordinale nytte til hver af de n individer i
samfundet. U_i 's paraboliske i velferdsmålingen er således den samlede velferd
til velferdsmålingen altid være positiv. En betingelse for velferden til et individ er
helt ensbetydende med betingelse for velferden til samfundet som sådan.

I sådanne traditionelle mikroøkonomiske teorier udtrykker den ordinale nytte til hvert
individ i samfundet kvantum goder eller værdi og gælder dvs.

$$U_i = U_i(X_i, Y_i, \dots, X_i)$$

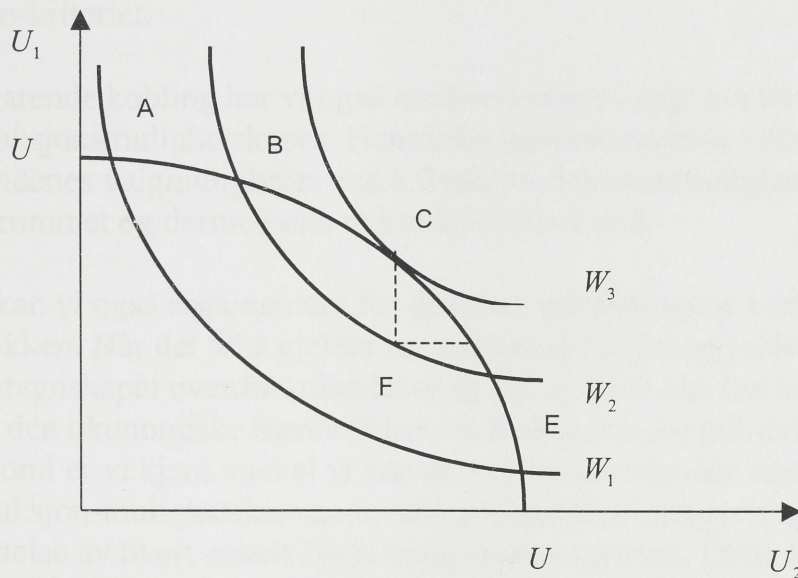
i velferdsmålingen skal X_i for kvantum goder og værdi af de n goder. Y_i er
partiel velferd af velferdsmålingen (hvert af goderne (gode-gylden) er som
værdi positiv, individuelt for hver af de n individer som er et godt for hver af de
forskellige udgangspunkter. Et eksempel på individuelle kvantum af ulike goder er som
værdi individuelt ressource.

I figur 3 er igjen nyttemulighetskurven i nytterommet presentert, hvor alle Pareto-betingelsene er oppfylt. Velferdsfunksjonen W er i figur 3 representert med 3 nivålinjer. Vi antar at den partielt deriverte av velferdsfunksjonen er positiv for alle variabler. Videre antar vi at nivålinjen dvs indifferanselinjene til velferdsfunksjonen er konvekse dvs fallende og krummet mot origo (Sydsæter 1987).

I figur 3 er A, B, C, D og E alle nyttekombinasjoner som ligger på nyttemulighetskurva UU og oppfyller dermed samtlige Pareto-betingelser. Fra figur 1 er vi kjent med punkt F hvor en eller flere Pareto-betingelser ikke er oppfylt. Punkt F ligger derfor ikke på nyttemulighetskurven men innenfor.

Figur 3: Illustrasjon av velferdsmaksimum

Av figuren ser vi imidlertid at selv om punkt F ikke ligger på nyttemulighetskurven representerer den likevel nyttekombinasjoner som gir større velferd enn punktene A og E og samme velferd som punktene B og D som alle representerer nyttekombinasjoner på nyttemulighetskurven.

I forbindelse med oppnåelsen av velferdsmaksimum er derfor nyttemulighetskurven ikke å betrakte som et mål i seg selv, men en bibetingelse. Av figuren ser vi videre klart at oppfyllelsen av Pareto-betingelsene heller ikke er en tilstrekkelig men bare en nødvendig bibetingelse for å oppnå velferdsmaksimum i Paretoforstand

I figur 3 er igjen nyttemulighetskurven i ruten omgitt av konstanter, her alle Paretoforholdene er oppfylt. Velstandskurven W er i figur 3 konstruert med 3 nivåer. Vi antar at den generelle deriverte av velstandskurven er positiv for alle variabler. Videre antar vi at nivåene i den indre delen av fordelingsområdet er velstands-
 funksjonen er konvex, dvs. fallende og fjerntest mot origo (Sydsater 1987).

I figur 3 er A, B, C, D og E alle nyttemuligheter som ligger på nyttemulighetskurven U og oppfyller dermed samme Paretoforholdene. I figur 1 er W konstruert med punkt F hvor en eller flere Paretoforholdene ikke er oppfylt. Punkt F ligger derfor ikke på nyttemulighetskurven som vist i figur 3.

Figur 3: Illustrasjon av velstandskurven

Av figuren ser vi imidlertid at selv om punkt F ikke ligger på nyttemulighetskurven representerer den likevel nyttekomposisjoner som gir større velstand enn punktene A og B og samme velstand som punktene B og D som alle tilfredssetter nyttekomposisjoner på nyttemulighetskurven.

I forbindelse med opprinnelsen av velstandskurven er derfor nyttemulighetskurven konstruert med opprinnelsen av Paretoforholdene heller ikke en tilstrekkelig stor del av nødvendige forutsetninger for å oppnå velstandskurven i Paretoforholdene.

Velferdsmaksimum er i figuren først representert i punkt C. Det som skiller C fra alle andre punkt i nytterrommet er at punktet både oppfyller samtlige Pareto-betingelser samtidig som det representerer tangeringspunktet mellom ei nivålinje til velferdsfunksjonen og bibetingelsen eller nyttemulighetskurven. Derfor er det denne og bare denne nivålinjen som angir nivået på velferdsmaksimum.

For å kunne erstatt den tradisjonelle pareto velferdsfunksjonen W med en annen velferdsfunksjon hvor målene i den økonomiske politikken inngår som argument må vi nå tenke oss at politiske målsettinger som full sysselsetting ikke er et mål i seg selv men snarere et middel for å øke eller maksimere velferden til individene i samfunnet. Målsettingen om full sysselsetting gjør det feks mulig å nå en produksjons-mulighetskurve som ligger lenger ut i goderommet enn tilfellet ville vært med lavere sysselsetting. Den nye produksjonsmulighetskurva vil gjøre det mulig for noen individ å oppnå høyere nytte uten at andre får det verre i tråd med pareto-kriteriet.

Tilsvarende kobling har vi også mellom målsettingen om økonomisk vekst og produksjonsmulighetskurva. Hensikten med økonomisk vekst er jo også å øke individenes valgmuligheter ved å flytte produksjonsmulighetskurva utover i goderommet og dermed øke individenes nyttenivå.

Slik kan vi også argumentere for de andre målsettingene i den økonomiske politikken. Når det feks gjelder internasjonal handel og målsettingen om balanse i driftsregnskapet ovenfor utlandet er de viktig for å øke landets velferd og for å sikre den økonomiske handlefrihet i den økonomiske politikken. Fra internasjonal økonomi er vi kjent med at vi kan øke velferden i landet ikke bare ved å flytte produksjon-mulighetskurva utover i godediagrammet men også ved bedre utnyttelse av hvert enkelt lands komparative fortrinn. Dette forutsetter egentlig bare at de relative kostnadene landene imellom er forskjellige. Da vil begge land tjene på internasjonal handel.

Inflasjonsmålsettinger for den innenlandske økonomien er tilsvarende nødvendig for å hindre tap av tillit til landets valuta og dermed sikre volumet på den internasjonal handel med sine velferdsgevinster.

At landets politikere har klare inflasjonsmålsettinger som de lykkes med i den økonomiske politikken virker også i seg selv positivt på den innenlandske økonomiske aktiviteten ved at den reduserer usikkerheten til aktørene (konsumentene og produsentene) om utviklingen av de relative prisene både i gode- og faktormarkedet. Fra mikroøkonomisk teori er vi kjent med at det er de relative

Værdemaksimering er i sig selv en målrettet aktivitet. Den som skifter til alle andre punkter i systemet er at punktet er det næstbedste. Derfor er det vigtigt at være klar over, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå.

I et firma er der en række forskellige aktiviteter, som alle har betydning for den samlede økonomi. Derfor er det vigtigt at være klar over, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå. Dette betyder, at man skal være klar over, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå.

Derfor er det vigtigt at være klar over, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå. Dette betyder, at man skal være klar over, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå.

Så kan vi også argumentere for, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå. Dette betyder, at man skal være klar over, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå.

International handel er en vigtig del af den økonomiske aktivitet. Derfor er det vigtigt at være klar over, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå.

At landene politisk har klare mål og strategier, som de lyder med i den økonomiske politik, betyder også, at det ikke er nok at have den bedste løsning, men at man også skal være klar over, at den bedste løsning er den, der er billigst at opnå.

prisene som avgjør konsumentens valg mhp kjøp av konsumgoder og produsentens etterspørsel mhp kjøp av innsatsfaktorer.

Et eksempel på en velferdsfunksjon hvor målsettingen i den økonomiske politikken inngår kan være

$$W^* = W^* (N, dR/dt, BP, P)$$

hvor W^* som vanlig står for samfunnets velferd mens N representerer målsettingen om full sysselsetting, dR/dt representerer målsettingen om økonomisk vekst, BP representerer målsettingen om internasjonal handel og balanse i driftsregnskapet ovenfor utlandet og P representerer det innenlandske innflasjonsmålet. Den partielt deriverte av velferdsfunksjonen mhp alle variabler må ut fra det som er sagt ovenfor være positiv. Det eneste vi trenger å forutsette i velferdsfunksjonen W^* er at målsettingene gir uttrykk for hva politikerne ønsker eller hvilke preferanser de har. Denne velferdsfunksjonen skal nå i prinsippet maksimeres innenfor de begrensningene som det økonomiske systemet setter til enhver tid. Det eneste målet i den økonomiske politikken vil være å maksimere velferden. Samtlige virkemidler i den økonomiske politikken rettes nå inn mot denne ene målsettingen. (Johansen 1967)

Det er først når det gjelder målsettingen om rettferdig inntektsfordeling at det oppstår problemer i koblingen mellom velferdsfunksjonen W slik vi kjenner den fra velferdsteorien og vår nye velferdsfunksjon W^* hvor variablene er målsettingene i den økonomiske politikken.

Paretokriteriene er som nevnt utelukkende opptatt av effektiv ressursallokering og ikke fordeling av inntekt og formue. Paretomodellen har følgelig ingen kriterier som sikrer optimal fordeling av inntekt og formue

Jeg har ovenfor anvendt paretokriteriet som teoretisk utgangspunkt for vurderingen av innretningen på den økonomiske politikken. En endring er en forbedring så lenge noen kan få det bedre uten at andre får det verre.

Problemet med dette kriteriet er åpenbar. I det virkelige økonomiske liv vet vi at de fleste politiske tiltak nettopp fører til at noen får det bedre mens andre får det verre. Et eksempel her kan være målsettingen om økonomisk vekst. For å realisere målsettingen om økonomisk vekst må man samtidig sørge for overføring av ressurser fra lavproduktive til høyproduktive næringer. I denne prosessen vil noen pga geografisk flytting oppleve forbedringer mens andre vil oppleve forverringer.

prisme som avgjør konsumenter vilg til og av fordelingen og produksjonen
etterpåtid mhp kjøp av innsettstoffer

Et eksempel på en velstandsfunksjon hvor inntekten i den økonomiske politikken
inngår kan være

$$W^* = W^*(N, B, P, F)$$

hvor W^* som vanlig står for samfunns velstand mens N representerer inntekten
om fullt utsettelse, B er inntekten i inntektssystemet om økonomisk vekst, F
representerer inntekten om inntektssystemet og belønning i arbeidsmarkedet
og P representerer det samlede inntektssystemet. Den samlede
velstand av velstandsfunksjonen mhp alle variabler må ut fra det som er sagt
overfor være positiv. Det eneste vi trenger å kjenne til i velstandsfunksjonen W^* er
at måltningen er uttrykk for hva politikere ønsker eller hvilke politiske
for. Denne velstandsfunksjonen skal ut i prinsippet maksimeres inntil det
bestemte som det økonomiske systemet utøver eller til enhver tid. Det eneste målet
i den økonomiske politikken vil være å maksimere velstanden. Samtidig vil man
i den økonomiske politikken sette ut fra noe denne ene måltningen. (Lørdag

1987)

Det er først når det gjelder måltningen om velstandsfunksjonen at det
opstår problemer i forbindelse mellom velstandsfunksjonen W^* og inntekten som
velstanden og vår nye velstandsfunksjon W^* hvor variasjonen er måltningen i
den økonomiske politikken.

Paroksinene er som nevnt uttrykkelig opprett av offentlig ressursfordeling og
ikke fordeling av inntekt og lønns. Paroksinene har ingen egen inntekt
som sikrer optimal fordeling av inntekt og lønns.

Jeg har eventyret av en paroksin som teoretisk utgangspunkt for vurderingen
av inntekten på den økonomiske politikken. En måling er en fordeling av
lønns som kan til det beste men at andre får det beste.

Problemet med dette kriteriet er åpenbar. I det veslelige økonomiske vil vi se de
fleste politiske tiltak uttrykke først til et nivå for det beste men andre får det beste.
Et eksempel her kan være måltningen om økonomisk vekst. For å realisere
måltningen om økonomisk vekst må man samtidig sørge for overføring av
ressurser fra inntekt til produksjon i næringslivet. I denne prosessen vil noen
og økonomisk flytning opplyse fordelingen mens andre vil opplyse fordelingen.

Problemene oppstår fordi det i økonomisk teori ikke er mulig å foreta individuell sammenligning av nytte fordi nytten er ordinal. For å løse dette problemet har økonomene introdusert kompensasjonskriteriet. I litteraturen går dette kriteriet også under navnet Kaldar – Hicks kriteriet. Dette kriteriet slår fast at en politisk tiltak er ønskelig fra et velferdssynspunkt så lenge som de som vinner på tiltaket kan overkompensere de som taper på det.

La oss anta at et politisk tiltak påvirker to personer A og B. Den ene personen A opplever en forbedring som han verdsetter til kr 100.000 mens den andre personen B opplever en forverring som han verdsetter til kr 20.000. Dette vil åpenbart være et tiltak som samlet sett vil innebære en velferdforbedring for samfunnet samlet og som derfor bør gjennomføres.

B er for det første villig til å betale kr 20.000 for å hindre at tiltaket blir gjennomført. I en slik situasjon kan vi videre tenke oss at A betaler B kr 20.000 slik at B ikke kommer dårligere ut og likevel selv få det bedre sammenlignet med en situasjon hvor tiltaket ikke blir gjennomført.

Det er verdt å merke seg at kompensasjonskriteriet ikke krever at de som taper på tiltaket faktisk skal kompenseres. Kompensasjonskriteriet blir mye brukt i nytte-kostnadsanalyser

8. ER DET MULIG Å ANVENDE PARETOKRITERIET BARE I EN BEGRENSET DEL AV ET LANDS ØKONOMI.

Det er en viktig forutsetning som har ligget til grunn for all resonnement så langt. Betingelsene for paretooptimum må være oppfylt i hele økonomien samtidig.

En av disse paretoetingelsene krever som allerede nevnt at det markeds-økonomiske systemet sørger for at

PRIS = GRENSEKOSTNAD

i alle godemarkeder.

La oss nå anta at pris lik grensekostnad bare anvendes i en begrenset del av økonomien. Videre antar vi at det eksisterer en restriksjon som ikke lar seg fjerne i en enkelt bedrift og som samtidig gjør det umulig å oppfylle nettopp dette kravet.

Problemet oppstår fordi det i økonomisk teori ikke er mulig å finne individuell
sammensetning av nyttige forbruksvarer og arbeid. For å løse dette problemet kan
økonomene introdusert kompensasjonsteknikker. I økonomien gir dette teknikkene
under navnet Kaldor - Hicks kriterier. Disse kriterier blir tatt ut en politisk tittak er
essensiell for et velstandsoppgjør så lenge som de som vinner på tittaket kan
overkompensere de som taper på det.

I å oss om et politisk tittak påviser to personer A og B. Der den personen A
oppløser en fordeling som han vurderer til 100.000 mens den andre personen
B oppfatter en fordeling som han vurderer til 10.000. Disse vil bli tatt ut
et tittak som sannsynlig vil innebære en velstandsforbedring for samfunnet som
som derfor bør gjennomføres.

B er for det første villig til å betale til 20.000 for å vinne et tittak på
gjennomført i en slik situasjon kan vi videre tenke oss at A betaler B for 20.000 slik
at B ikke kommer dårligere ut og heller selv B det beste utvalget med en
situasjon hvor tittaket ikke blir gjennomført.

Det er verdt å merke seg at kompensasjonsteknikker ikke løser et de som taper på
tittaket faktisk skal kompenseres. Kompensasjonsteknikker fungerer bare i praksis
kostnadsanalyse.

2. ER DET MULIG Å ANVENDE PARETOKRITERIET PÅ EN BEGRENSET DEL AV ET LANDS ØKONOMI?

Det er en vanlig forutsetning som har ligget til grunn for all økonomisk analyse
forutsetning for paretoppgjør med vorte oppgjør i hele økonomien samtidig.
En av disse forutsetningene krever som allerede nevnt at det er arbeids-
økonomiske systemet som er det samme for alle.

PRIS = GRENSEKOSTNAD

i alle godemåttene.

I å oss nå om et pris lik grensekostnad bare anvendes i en begrenset del av
økonomien. Vi tenke nå om vi er et eksisterende restriksjon som ikke er seg (jente i
en enkelt bedrift og som samtidig er det mulig å oppfylle kravet om disse kravet.

Det er i prinsippet to kategorier av slike restriksjoner som kan være aktuelle. Den ene er tekniske restriksjoner mens den andre er politiske restriksjoner. Eksempel på førsnevnte som samtidig kan være aktuell i vårt eksempel er eksistensen av stordriftsfordel i bedriften. Sterke nærmest monopolistiske fagforeninger som sørger for et lønnsnivå som ligger over verdien av arbeidskraftens grenseproduktivitet kan være eksempel på den andre.

I en slik situasjon er det ikke sikkert at det å anbefale å sette pris lik grensekostnad i produktmarkedet i resten av økonomien vil bevege økonomien som helhet mot en velferdsforbedring.

Eksistensen av slike restriksjoner gjør det derfor nødvendig å søke etter en nest beste (second beste) løsning for å kunne legges opp til en politikk som skal sikre velferdsforbedringer i fremtiden. En nestbeste løsning vil imidlertid kunne innebære at prinsippet om pris lik grensekostnad må avvikles i godemarkedet.

Tilsvarende gjelder andre anbefalinger hentet fra frikonkurranseteorien. Nest beste teorien har derfor store konsekvenser for velferdsteorien. Dersom en av betingelsene for paretooptimum ikke kan oppfylles i hele økonomien da vil de andre paretoetingelsene, selv om de kan oppfylles, ikke lenger være ønskelig. En økonomisk politikk som innebærer delvis oppfyllelse av paretokriteriene vil faktisk kunne innebære en reduksjon i velferden i landet i stedet for en økning.

Jeg har antatt at målet til politikerne er å maximere velferden i landet og at økonomisk politikk er det virkemidlet som politikerne har til sin disposisjon for å oppfylle dette målet. Paretomodellen gir oss et utgangspunkt for å komme med anbefalinger til hvordan en slik politikk skal innrettes.

Problemet oppstår når vi trekker inn fordelingspolitiske spørsmål og nest beste teorien. Som nevnt i eksemplet med sterke fagforeninger som sørger for at lønnen til arbeidskraften ligger over verdien til arbeidskraftens grensproduktivitet så kan disse to problemene godt henge sammen.

Problemet med nest beste teorien er at den forteller oss at det er galt å tro at er bedre å oppfylle i det minste noen av paretokriteriene fremfor ingen. Spørsmålet som straks melder seg er derfor hva vi som økonomer da skal gjøre.

Det mest nærliggende vil selvsagt være å ta konsekvensene av nest beste teoriens konklusjoner og forsøke å estimere en slik løsning. Problemet er at det ikke fins klare regler for hvordan en nest beste løsning skal estimeres. Den vil uansett være

Det er i princippet to kategorier av slike restriksjoner som kan være aktuelle. Den ene er tekniske restriksjoner mens den andre er politiske restriksjoner. Eksempel på tekniske restriksjoner kan være skatt eller eksportrestriksjoner. Politiske restriksjoner kan være restriksjoner som gjelder for et land som følge av handelsforholdene. Produktivitet kan være eksempel på den siste.

I en slik situasjon er det ikke sikkert at det å anta at det er tekniske restriksjoner i produksjonen i resten av økonomien vil føre til økonomisk vekst i den enkelte økonomi.

Ekstern av slike restriksjoner gir det derfor nødvendig å søke etter en annen måte (second best) løsning for å kunne løse opp til en politisk formidling av velstandsforholdene i hjemlandet. En tredje løsning vil kanskje være å innføre et prinsipp om pris lik grenseløst utvalgte i hjemlandet.

Tilsvarende gjelder andre restriksjoner knyttet til arbeidsmarkedet. Hvis det er teorien har derfor store konsekvenser for velstanden. I teorien er det betingelse for paretooptimalitet ikke kan oppfylles i det økonomiske vil bli andre paretooptimalitet. Selv om det kan oppfylles, kan teorien være vanskelig å økonomisk politikk som innebærer delvis oppfyllelse av paretooptimalitet vil kanskje innebære en reduksjon i velstanden i landet i stedet for en økning.

Jeg har ønsket å måle til politikk er å maksimere velstanden i landet og en økonomisk politikk er det vanligvis som uttrykkes i en ligning som oppfylle dette målet. Restriksjonene gir oss et uttrykk for å sammen med restriksjoner til hvordan en slik politikk skal innføres.

Problemet oppstår når vi søker en fordelingspolitisk spørsmål og nest beste teorien. Som nevnt i eksemplet med sterke restriksjoner som følger for at innførsel av arbeidskraften legger over verden til arbeidskraften som er mest utvalgt disse to problemene godt henge sammen.

Problemet med nest beste teorien er at den forenkler oss at det er galt å prøve å bedre å oppfylle i det minste noen av paretooptimalitet teorien. Spørsmålet som stilles er om det er derfor hvis vi som økonomer skal gjøre.

I et mest nærliggende vil selvsagt være å se på konsekvensene av nest beste teorien. Konklusjonen og kanskje å erstatte en slik løsning. Problemet er at det ikke blir klart regler for hvordan en nest beste løsning skal estimeres. Det vil kanskje være

svært kompleks og kostnadskrevende å gjennomføre.

En annen mulighet som ofte nevnes i litteraturen er å fjerne restriksjonen som gjør det nødvendig å estimere en nest beste løsning for så deretter innrette politikken som før etter pareto modellen . Da må vi først vite om det er en teknisk eller politisk bestemt restriksjon vi står ovenfor. Begge kan imidlertid i praksis vise seg like vanskelig å fjerne.

En tredje og meget behagelig mulighet dukker opp dersom det viser seg at restriksjonen ligger i en del av økonomien enten sektormessig eller geografisk som er helt uavhengig av resten av økonomien. Vi vil da kunne se bort fra nest beste løsningen og deretter anvende paretomodellens anbefalinger i resten av økonomien.

En siste mulighet er å se bort fra nest beste problematikken rett og slett fordi vi vet for lite om hvordan økonomien fungerer til at vi er i stand til å mestre denne problematikken på noen tilfredstillende måte. Dessuten jo mer vi anvender nest beste teorien jo mer fjerner vi økonomien fra første beste løsningen eller pareto optimum.

svært komplekse og kendskabskrævende årgangsskemaer

En anden mulighed som ofte nævnes i litteraturen er årgangsskemaer som det nødvendigt at estimere en nært beskedt løsning for at gøre det muligt for en part at møde den. Da man vil have vist om det er en teknisk eller politisk løsning, kan man måske også overveje at gøre det muligt i praksis, men det vil være vanskeligt at gøre.

En tredje og meget betydelig mulighed er at gøre det muligt for en part at gøre det muligt i en del af økonomien eller økonomien eller geografisk område, og det vil være en fordel at gøre det muligt for en part at gøre det muligt i en del af økonomien. Vi vil da kunne se for os selv, at det vil være en fordel at gøre det muligt i en del af økonomien, og det vil være en fordel at gøre det muligt i en del af økonomien.

En fjerde mulighed er at gøre det muligt for en part at gøre det muligt i en del af økonomien, og det vil være en fordel at gøre det muligt i en del af økonomien. Vi vil da kunne se for os selv, at det vil være en fordel at gøre det muligt i en del af økonomien, og det vil være en fordel at gøre det muligt i en del af økonomien.

LITTERATURLISTE.

Bohm, Peter: Samhelsekonomisk effektivitet, Studieforbundet næringsliv och samhelle. Uddevalla, 1977.

Johansen, Leif : Offentlig økonomikk, Universitetsforlaget, 1962.

Samuelson, Paul: Economics, McGraw Hill, New York, 1976.

Sydsæter, Knut: Matematisk analyse, Universitetsforlaget, 1987.

Vale, P.H. : Innføring i nyttekostnadsanalyse, Tano, Oslo 1989.

Winch, D.M. : Analyticalwelfare economics, Penguin, London 1971.

LITTERATURLISTE

Bohm, Peter: Samhelsökonomisk effektivitet. Sjukförsvaret i ett nytt perspektiv och samhälle. Uppsala 1977

Johnsson, Leif: Öppenhet ekonomisk. Universitetsföreläsningar, 1982

Samuelson, Paul: Economics. McGraw Hill, New York, 1976

Sydsäter, Kurt: Matematisk analys. Universitetsföreläsningar, 1987

Vale, P.H.: Inledning i kvantitativ analys. Jönköping 1982

Witch, D.M.: Analytical welfare economics. Prentice Hall, London 1977

Publikasjonsliste fra Høgskolen i Harstad

Fra og med 1996 ble tidligere publikasjonsserier ved Høgskolen i Harstad erstattet med en **Skriftserie** og en **Arbeidsnotatserie**.

Skriftserien - ISSN 0807-2698

- 2000/03** **Viggo Andreassen:** «Ulike årsaker til offentlig intervensjon i et lands økonomi». » (ISBN 82-453-0139-6) Kr. 60,-
- 2000/02** **Grete Hagebakken:** «Privatisering av eldreomsorg: Med Sverige som forbilde? *En gjennomgang av svenske erfaringer og holdninger til kommersiell privatisering av eldreomsorg, sett i sammenheng med dagens norske situasjon*» (ISBN 82-453-0138-8) Kr. 70,-
- 2000/01** **Ådne Danielsen:** «Mot New Public Management i Norske kommuner? - *Om reformer og omstillingsprosesser i kommunal sektor*». (ISBN 82-453-0136-1) Kr. 70,-
- 1999/18** **Jan-Sverre Isaksen** «Ekstern analyse av kortsiktig konkurrisiko for modne aksjeselskaper». (ISBN 82-453-0135-3) Kr. 70,-
- 1999/17** **Harald Bergland / Pål Andreas Pedersen** «Regulering av forurensninger fra produsenter og konsumenter». (ISBN 82-453-0134-5) Kr. 70,-
- 1999/16** **Arild Wikan** «Periodic Phenomena in a Discrete Age-Structured Prey-Predator Model - *I Density Dependent Survival Probabilities*». (ISBN 82-453-0133-7) Kr. 60,-
- 1999/15** **Ådne Danielsen** «Metaforbruk i organisasjonsteoretisk litteratur». (ISBN 82-453-0132-9) Kr. 60,-
- 1999/14** **Turid Kayser Kvalø** «Du kan ikke sitte på rumpa og vente på studiekvalitet – *Hva er studiekvalitet og hvordan måle det?*». (ISBN 82-453-0131-0) Kr. 90,-
- 1999/13** **Marit Ruth Rustad** «Osorgsideologi i praksis - *En studie av hverdagsliv til mennesker med psykisk utviklingshemming, sett i lys av ansvarsreformens intensjoner*». (ISBN 82-453-0130-2) Kr. 120,-
- 1999/12** **Hilde Nordahl-Pedersen:** «Brukernes erfaringer med trygdekontoret». (ISBN 82-453-0129-9) Kr. 70,-
- 1999/11** **Mette Ravn Midtgard / Jan Vidar Haukeland:** «Fiskeværet som feriested». (ISBN 82-453-0128-0) Kr. 50,-

Publikationsliste for Høgskolen i Hordaland

For og med 1996 ble tidligere publikasjoner ved Høgskolen i Hordaland
ergjett med en Skriftnote og en A-bedragsstatistikk

Skriftnote - ISSN 0807-2698

2000/03	Viggo Andreassen «Ultrasjall i øyeblikkelig beredning i et land» «Ultrasound in emergency preparedness in a country» (ISSN 0807-2698) Kf. 60
2000/02	Grete Hjeltnes «Et utvalg av utvalgte artikler som forhånds for utvalg av artikler og utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 70»
2000/01	Åsne Danielsen «Hvor Forhånds Beredning i Norge - Om forhold og utfordringer i beredning og (ISSN 0807-2698) Kf. 70»
1999/18	Jac Sivert Bakken «Et utvalg av utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 70»
1999/17	Heine Berglund / Per Anders Pedersen «Et utvalg av utvalgte artikler publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 70»
1999/16	Arvid Wilken «Et utvalg av utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 60»
1999/15	Åsne Danielsen «Et utvalg av utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 60»
1999/14	Tord Kvern Kvern «Et utvalg av utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 60»
1999/13	Marit Ruth Lund «Et utvalg av utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 110»
1999/12	Hilde Nordahl-Pedersen «Et utvalg av utvalgte artikler som publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 70»
1999/11	Per Arne Midgard / Jan Peter Hjeltnes «Et utvalg av utvalgte artikler publisert i utvalgte artikler og utvalgte artikler som (ISSN 0807-2698) Kf. 60»

- 1999/10 **Tor J. Schjelde:** «Vernepleiere, sosionomer og barnevernspedagoger i skolen. *Hvilken formell kompetanse har de og hvilke arbeidsoppgaver bør de ha i skolen?*». (ISBN 82-453-0126-4) Kr. 50,-
- 1999/9 **Steinar Johansen:** «Konkurransetsetting av pleie og omsorgstjenester - *Rasjonell handling eller legitim tilpasning- Organisasjonsteoretiske utfordringer for en empirisk studie*». (ISBN 82-453-0126-4) Kr. 60,-
- 1999/8 **Rikke Gürgens:** «Å forske på annerledeshet. *Det usedvanlige teater sett som et semiotisk fenomen, en hermeneutisk prosess og et terreng for 'grounded theory'*». (ISBN 82-453-0125-6) Kr. 50,-
- 1999/7 **Ådne Danielsen:** «FINNES DET EN POSTMODERNE POLITIKK? *Tanker rundt modernitet og postmodernitet som samfunnsmessige tilstander med omsorgspolitik for mennesker med psykisk utviklingshemming som eksempel*». (ISBN 82-453-0124-8) Kr. 50,-
- 1999/6 **Ådne Danielsen:** «Organisasjonsfeltbegrepet innenfor nyinstitusjonell organisasjonsteori» (ISBN 82-453-0122-1) Kr. 50,-
- 1999/5 **Harald Torsteinsen:** «Effects of privatization and competitive tendering on local government – a comparative study.» (ISBN 82-453-0121-3) Kr. 50,-
- 1999/4 **Rolf Wynn:** «Conversation Analysis and the Conversational Rules» (ISBN 82-453-0119-1) Kr. 50,-
- 1999/3 **Stein Mikkelsen:** «SAFE COMMUNITY - SYMBOL OG SAMARBEID
Sluttrapport fra studie av lokalt ulykkesforebyggende arbeid organisert etter WHO's Safe Community (Trygge Lokalsamfunn)-modell.» (ISBN 82-453-0118-3) Kr. 60,-
- 1999/2 **Terje Thomsen:** «Mot fremtidens utdannelser - *om skjønnheten og udyret i høgre utdanning*». (ISBN 82-453-0117-5) Kr. 50,-
- 1999/1 **Rolf Utkvitne:** «Harstad og nyetableringer i detaljhandelen». (ISBN 82-453-0115-9) Kr. 90,-
- 1998/20 **Rikke Gürgens:** «Regiroller og teaterorganisering. *Casestudie av Bentein Baardsons regi av 'Garmann & Worse & Co' på Rogaland teater.*» (ISBN 82-453-0114-0) Kr. 130,-

199710 Tor J. Schjelder: «Varedelevens og betrykkelighedsforhold i Norge»
 Hvilken formell kompetence har de og hvilke er de ansvarlige for de
 i Norge? (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199709 Ståle Johnsen: «Endringene i den offentlige sektor og
 regionale myndigheter etter regjeringens reformer - En undersøkelse
 av utfordringer for en samordnet sektor» (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199708 Kåre Oyvind: «Å forberede seg på endringer i den offentlige sektor som
 et resultat av reformer og administrativt press og utvikling i
 Norge» (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199717 Åsne Bratseth: «FINNES DET EN POSTMARKEDS POLITIKK?»
 Tanker rundt markedet og postmarkedet etter som samfunnsøkonom
 med ansvar for økonomisk og politisk utvikling i Norge
 (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199706 Åsne Bratseth: «Organisasjonsforskning i offentlig sektor»
 Organisasjonsforskning (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199705 Harald Torsteinson: «Effects of privatization and competitive tendering on
 local government - a comparative study» (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199704 Rolf Wynn: «Convention Analysis and the Constitutional Review»
 (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199703 Steig Myrnes: «SAFE COMMUNITY - EYMOR OG SAMARBEID»
 Sammenheng mellom lokale myndigheter og arbeidsgivere i arbeid
 (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199702 Tor E. Steen: «Mot fremtiden med et mål - om utvalgte avdelinger i
 Norge» (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199701 Rolf Hestvedt: «Utvalgte avdelinger i offentlig sektor»
 (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 50,-

199710 Nils-Göran: «Organisasjonsforskning i offentlig sektor»
 Organisasjonsforskning (ISBN 82-452-0126-4) Kr. 130,-

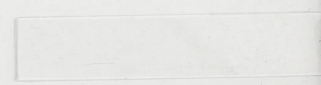
- 1998/19 **Tore Høgås:** «Deconstructing and Reconstructing the Text: Intertextualities of Literature, Body, and Nature in Jane Smiley's A Thousand Acres.» (ISBN 82-453-0113-2) Kr. 130,-
- 1998/18 **Harald Torsteinsen:** «Om å skynde seg langsomt. Hvordan skape oppslutning om organisasjonsreformer i kommunesektoren?» (ISBN 82-453-0112-4) Kr. 40,-
- 1998/17 **Truls Erikson:** «Intellektuell kapital: Hvilke grep må til?» (ISBN 82-453-0111-6) Kr. 40,-
- 1998/16 **Ruben Moi:** «Voice and Vision - An analysis of the Allegorical Aspects in Seamus Heaney's Oevre» (ISBN 82-453-0110-8) Kr. 120,-
- 1998/15 **Tore Einar Johansen / Kjell Toften:** «Retraining of Russian Military Officers - a feasibility study» (ISBN 82-453-0109-4) Kr. 50,-
- 1998/14 **Alexander Kwesi Kassah:** «The Community Idea» (ISBN 82-453-0107-8) Kr. 50,-
- 1998/13 **Alexander Kwesi Kassah:** «Community-Based Rehabilitation in the city: A case of Jamestown-Accra, Ghana» (ISBN 82-453-0105-1) Kr. 50,-
- 1998/12 **Kjell Toften:** «Chain Integration in the Norwegian Hotel Industry - industry overview, causes, and some strategic implications» (ISBN 82-453-0104-3) Kr. 50,-
- 1998/11 **Baard Borge:** «NS' mange ansikter: Innholdsanalyse av et propagandaskrift fra 1944» (ISBN 82-453-0103-5) Kr. 70,-
- 1998/10 **Truls Erikson:** «Entrepreneurial Capital - The Emerging Venture's Most Important Asset & Competitive Advantage» (ISBN 82-453-0098-5) Kr. 40,-
- 1998/9 **Anne Marit Bygdnes:** «Toalett-trening av mennesker med psykisk utviklingshemming. En teoretisk drøfting og et empirisk bidrag». (ISBN 82-453-0097-7) Kr. 120,-
- 1998/8 **Tanja Susann Ihlhaug/Leif Hugo Hansen:** «Medbestemmelse eller mer bestemmelse? - bruker lederne de tillitsvalgte?» - *En undersøkelse om ledelsesatferd og ansattes medbestemmelserett i kommunal virksomhet i Troms Fylke.* (ISBN 82-453-0096-9) Kr. 90,-
- 1998/7 **Kjell Toften:** «Express Reiser - Scandinavian Package Tour Industry» (ISBN 82-453-0095-0) Kr. 40,-

199819	Tore Hjeltnes: «Deteksjon og forebygging av tekstforstyrrelser i litteratur, lyd og bilde i masse media». A Thousand Acres (ISBN 82-453-0113-4) Kf. 40-
199818	Harald Torsvik: «Om 1 års arbeids og helseundersøkelser i organisasjonene i kommunestyrene» (ISBN 82-453-0112-6) Kf. 40-
199817	Tore Erikson: «Historisk kapital i arbeidsliv» (ISBN 82-453-0111-0) Kf. 40-
199816	Ruben Blom: «Voice and Vision - An analysis of the Aalborg Agenda in Steinar Henning's Centre» (ISBN 82-453-0110-2) Kf. 40-
199815	Tore Einar Johansen / Kjetil Tøfteland: «Studier i norske miljøprosjekter - en tematisert studie» (ISBN 82-453-0109-4) Kf. 40-
199814	Alexander Kvein Kvein: «The Community» (ISBN 82-453-0108-6) Kf. 40-
199813	Alexander Kvein Kvein: «Community-Based Rehabilitation in the city. A case of mainstream Action, Oslo» (ISBN 82-453-0107-8) Kf. 40-
199812	Kjetil Tøfteland: «Chain migration in the Norwegian health industry - industry overview, causes, and some multiple risk studies» (ISBN 82-453-0104-3) Kf. 40-
199811	Bård Berge: «The impact of health technologies on the environment» (ISBN 82-453-0103-5) Kf. 40-
199810	Tore Erikson: «Environmental Capital - The Norwegian Venture's Model for Action in Competitive Environments» (ISBN 82-453-0098-2) Kf. 40-
19989	Aase Marit Bjørner: «Eldreomsorg - økonomisk og politisk utviklingssammenheng. En tematisert studie av 17 regionale helseprosjekter» (ISBN 82-453-0097-4) Kf. 40-
19988	Tore Erikson: «Helse og miljø i arbeidsliv - et historisk perspektiv på arbeidsforhold og helse i arbeidslivet» (ISBN 82-453-0096-6) Kf. 40-
19987	Kjetil Tøfteland: «Eldreomsorg - Sosiale og økonomiske utfordringer i en industriell samfunnsstruktur» (ISBN 82-453-0095-8) Kf. 40-

- 1998/6 **Stein Mikkelsen:** «Safe Community - Symbol and Co-operation. A study of inter-sectoral co-operation and development in a Norwegian community» (ISBN 82-453-0094-2) Kr. 50,-
- 1998/5 **Truls Erikson:** «A Study of Entrepreneurial Intentions Among a Cohort MBAs - The Extended Bird Model». (ISBN 82-453-0093-4). Kr. 50,-
- 1998/4 **Arild Wikan:** «4 Periodicity in Leslie Matrix Models with Density Dependent Survival Probabilities» (ISBN 82-453-0092-6) Kr. 70,-
- 1998/3 **Arild Wikan:** «Dynamical Consequences of Reproductive Delay in Leslie Matrix Models with Nonlinear Survival Probabilities» (ISBN 82-453-0091-8) Kr. 70,-
- 1998/2 **Terje Thomsen:** «Gruppeintervjuet - avgrensing, anvendelse og anvisning» (ISBN 82-453-0089-6) Kr. 50,-
- 1998/1 **Alexander Kwesi Kassah:** «Community Based Rehabilitation and Stigma Management by Physically Disabled People in Ghana». (ISBN 82-453-0088-8) Kr. 50,-
- 1997/17 **Tore L.Jensen:** «Interorganizational Governance Structure and Outlet Economic Performance». An Application of Accounting Data in Interorganizational Performance Measurement. (ISBN 82-453-0088-8) Kr. 110,-
- 1997/16 **Tore L.Jensen:** «En analyse av ukedagseffekter i futuresmarkedet for elektrisk kraft». (ISBN 82-453-0086-1) Kr. 50,-
- 1997/15 **Baard Borge:** «Krig, oppgjør og nasjonal konsensus - Etterkrigsoppgjørenes sosiale virkninger i Nederland, Danmark og Norge». (ISBN 82-453-0084-5) Kr. 50,-
- 1997/14 **Tore Einar Johansen:** «Myter og virkelighet om samer - 'de e forskjell på folk og finna'» (ISBN 82-453-0083-7) Kr. 40,-
- 1997/13 **Eli Samuelsen:** «Den besværlige tiden» - Betragtninger om praksisopplæringen i sykepleierutdanningen (ISBN 82-453-0082-9) Kr. 50,-
- 1997/12 **Eli Samuelsen:** «Du er ikke verdig en plass i herberget - Refleksjon over etikk og etiske vurderingers plass i sykepleien» (ISBN 82-453-0081-0) Kr. 50,-
- 1997/11 **Vegard A. Schancke/Miriam G. Lukwago:** «A Programme for Early Intercultural Psychosocial Intervention for

19976	Stein M. & ... inter-organizational cooperation and development in a Norwegian community (ISBN 82-453-0094-5) Kf. 50
19977	Trals E. & ... A Study of Organizational Innovation Among a Cohort of MBAs - The Extended Bart Model (ISBN 82-453-0093-4) Kf. 50
19978	Arild W. & ... A Study of Productivity in Local Health Models with Primary Prevention Services (ISBN 82-453-0092-6) Kf. 50
19979	Arild W. & ... Organizational Comparison of Productivity: Theory in Health Care Models with Nonlinear Service Relationships (ISBN 82-453-0091-8) Kf. 50
19980	Terje T. & ... Organizational - Organizational - Organizational (ISBN 82-453-0090-0) Kf. 50
19981	Alvinder K. & ... Organizational Based Relationships and Organizational Management by Physically Disabled People in Organizations (ISBN 82-453-0088-8) Kf. 50
19982	For E. & ... Organizational - Organizational - Organizational Data in Organizational Performance Measurement (ISBN 82-453-0088-3) Kf. 110
19983	For E. & ... Organizational - Organizational - Organizational for electronic data (ISBN 82-453-0087-5) Kf. 50
19984	Harald B. & ... Organizational - Organizational - Organizational Organizational - Organizational - Organizational (ISBN 82-453-0084-5) Kf. 10
19985	Terje T. & ... Organizational - Organizational - Organizational for electronic data (ISBN 82-453-0083-7) Kf. 40
19986	Ed S. & ... Organizational - Organizational - Organizational Organizational - Organizational - Organizational (ISBN 82-453-0081-2) Kf. 50
19987	Ed S. & ... Organizational - Organizational - Organizational Organizational - Organizational - Organizational (ISBN 82-453-0081-0) Kf. 50
19988	V. & ... Organizational - Organizational - Organizational for electronic data (ISBN 82-453-0080-2) Kf. 50

- Unaccompanied Minor Asylum Seekers and Refugees (EM) - a Group Approach» (ISBN 82-453-0080-2) Kr. 50,-
- 1997/10 **Hilde Nordahl-Pedersen:** «Alternativ medisin og skolemedisin - en paradigmediskusjon» (ISBN 82-453-0068-3) Kr. 50,-
- 1997/9 **Inger Aksberg Johansen:** «Reminisens i et interaksjonsperspektiv - En kvalitativ undersøkelse basert på intervju med eldre og sykepleiere» (ISBN 82-453-0079-9) Kr. 120,-
- 1997/8 **Aud Merethe Alme:** «Lønnsreform og ledermobilitet - Metodiske tilnærminger og resultater» (ISBN 82-453-0078-0) Kr. 70,-
- 1997/7 **Truls Erikson:** «Should Managerial Competence be in the Retail Growth Performance Equation?». (ISBN 82-453-0076-4) Kr. 50,-
- 1997/6 **Børre Kristiansen/Steinar Johansen:** «Rammer for omsorg - Alternative modeller for organisering av Hamarøy Bygdeheim» (ISBN 82-453-0071-3) Kr. 70,-
- 1997/5 **Truls Erikson:** «Retail Profit Performance and The Relationship to Marketing Outcomes and Financial Structure» (ISBN 82-453-0075-6) Kr. 50,-
- 1997/4 **Rolf Utkvitne:** «Kompetanse i Detaljhandelen». (ISBN 82-453-0064-0) Kr. 70,-
- 1997/3 **Hilde Nordahl-Pedersen (red.):** «Konferanserapport fra Helsedagene i Nord-Norge 1996». (ISBN 82-453-0069-1). Kr. 150
- 1997/2 **Truls Erikson:** «A Study of Career Choice Intentions Among a Cohort HBS MBA Candidates. The Ajzen Model». (ISBN 82-453-0074-8). Kr. 70,-
- 1997/1 **Truls Erikson:** «An Empirical Study of Entrepreneurial Choice Intentions Among a Cohort of MIT Sloan Fellows. The Shapero Model». (ISBN 82-453-0072-1) Kr. 50,-
- 1997 **Stine Margrethe Hem/Ådne Danielsen/Anne Marie Bakken:** «Ansvarsreformen i Kvæfjord - En stor oppgave til en liten kommune». (ISBN 82-90586-49-3, i samarb. med Diaforsk) Kr. 190,-
- 1996/1 **Arne-Johan Johansen:** «Fra Dårekiste til normalisert omsorg». (ISBN 82-453-0063-2). Kr. 100,-

Arbeidsnotatserien - ISSN 0809-2567

199710 Hilde Nordahl-Pedersen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199711 Jørgen Albertsen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199712 Andrius Albert: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199713 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199714 Bente Kristiansen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199715 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199716 Bente Kristiansen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199717 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199718 Hilde Nordahl-Pedersen (red.): «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199719 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199720 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199721 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199722 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199723 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199724 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199725 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

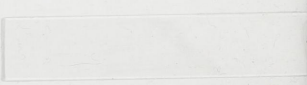
199726 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199727 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199728 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199729 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

199730 Trine Eriksen: «Alternativ metode og behandling - en paradigmatisk forandring» (ISBN 82-423-0002-5) Kr. 20,-

- 1999/2 **Kristian Floer:** «Hvordan bli en mer effektiv student? - Et studiehefte om tema STUDIEVEILEDNING». (ISBN 82-453-0120-5) Kr. 50,-
- 1999/1 **Rolf Wynn:** «Sykdomslære. En innføring i noen sykdommers årsaker, symptomer og behandling». Et kompendium for helsefagstudenter generelt og vernepleierstudenter spesielt. (ISBN 82-453-0116-7) Kr. 80,-
- 1998/2 **Kjell Toften:** «Reiselivsnæringen i et markedsføringsperspektiv - en introduksjon» Et kompendium for RE 4 Turistmarkedsføring (ISBN 82-453-0108-6) Kr. 70,-
- 1998/1 **Anne Marit Bygdnes:** «Toalett-trening av psykisk utviklingshemmede» (ISBN 82-543-0099-3) Kr. 70,-
- 1997/2 **Aud Merethe Alme:** «Prosjektskisse: Tjenestemannsorganisasjoner og forvaltningsreformer». (ISBN 82-453-0085-3) Kr. 50,-
- 1997/1 **Truls Erikson:** «Applying the Canonical Structure of Analysis by Means of Algebra on Managerial Competence and Retail Growth Performance Variables». (ISBN 82-453-0077-2) Kr. 40,-

19970 Kildesø, Peter: *Algebra for the Sciences*. - In: *Journal of*
Mathematical Education in Science and Technology. - ISSN 0022-0272. Nr. 29.

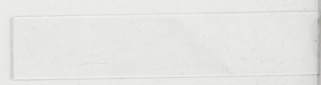
19971 Hall, Peter: *Algebra for the Sciences*. - In: *Journal of*
Mathematical Education in Science and Technology. - ISSN 0022-0272. Nr. 29.

19972 Kildesø, Peter: *Algebra for the Sciences*. - In: *Journal of*
Mathematical Education in Science and Technology. - ISSN 0022-0272. Nr. 29.

19973 Anne Marie Bygholm: *Algebra for the Sciences*. - In: *Journal of*
Mathematical Education in Science and Technology. - ISSN 0022-0272. Nr. 29.

19974 And, Henrik: *Algebra for the Sciences*. - In: *Journal of*
Mathematical Education in Science and Technology. - ISSN 0022-0272. Nr. 29.

19975 Fritz Ertmer: *Algebra for the Sciences*. - In: *Journal of*
Mathematical Education in Science and Technology. - ISSN 0022-0272. Nr. 29.

Bestilling av publikasjoner

Jeg bestiller herved:

Navn på serien	Nummer	Forfatter	Tittel	Pris
.....
.....
.....
.....
.....

Ved samlet kjøp over kr. 500 dekker Høgskolen i Harstad porto/frakt - ellers kommer porto i tillegg.

Navn:

Organisasjon:

Adresse:

Postnr. /sted:

Tlf.: Fax:

Vennligst fyll ut skjemaet og returner til:

Høgskolen i Harstad, 9480 Harstad
Tlf.: 77 05 81 00 Fax: 77 05 81 01

Bestilling av publikasjoner

Jeg bestiller herved:

Navn på annen: _____ Mannet forfatter: _____ Tittel: _____

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ved samlet kjøp over kr. 500 behøver bestilleren i Høgskolen i Hordaland postnummer på bestillingen.

Navn:

Organisasjon:

Adresse:

Postnr/Postst:

Tlf: Fax:

Vennligst fyll ut skjemaet og returner til:

Høgskolen i Hordaland, 9480 Hordaland
Tlf: 77 02 81 00 Fax: 77 02 81 01

Visste du at...

... Høgskolen i Harstad med sine ca 1.000 studenter er blant landets minste høgskoler. Et godt studiemiljø og en uformell tone med nærhet og god oppfølging av den enkelte student preger skolen. Ved årsskiftet 1996/97 flyttet vi inn i nye lokaler som ligger idyllisk og sentralt plassert ved byens havnepromenade.

... våre to fagavdelinger - økonomi-/samfunnsfag og helse-/sosialfag - gir flere studiemuligheter blant ulike grunnutdanninger og videreutdanninger:

Grunnutdanninger:

- Varehandel og distribusjon
- Økonomi og administrasjon
- Reiseliv og turisme
- Engelsk grunnfag
- Statsvitenskap grunnfag
- Barnevernpedagogutdanning
- Sykepleierutdanning
- Vernepleierutdanning

Videreutdanninger:

- Revisjon
- Internasjonal handel
- Ledelse og organisasjon
- Helse- og sosialadministrasjon
- Rehabilitering
- Psykisk helsearbeid
- Reiseliv og turisme

... foruten ordinære undervisningsoppgaver og kurs påtar Høgskolen i Harstad seg også forsknings- og utredningsoppdrag for næringslivet og det offentlige. Våre ca. 60 fagansatte innehar høy kompetanse og dekker et bredt faglig spekter: Økonomi/administrasjon, sosialøkonomi, ledelse/organisasjon, statistikk, statsvitenskap, sosialantropologi, sosiologi, engelsk, matematikk, pedagogikk, spesialpedagogikk, vernepleie, psykologi, sykepleievitenskap, jus.

Besøksadresse: Havnegata 5, 9405 Harstad

Postadresse: 9480 Harstad

-Telefon 77 05 81 00. Telefaks 77 05 81 01

Internett: <http://www.hih.no>

